

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

OKUL İÇİ SPORTİF FAALİYETLERE KATILAN ÖĞRENCİLERİN
SPORA BAĞLILIK VE SPORCU ÖZYETERLİK DURUMLARININ
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra KAVAK

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Seda SABAH

AMASYA

TEMMUZ 2023

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

OKUL İÇİ SPORTİF FAALİYETLERE KATILAN ÖĞRENCİLERİN
SPORA BAĞLILIK VE SPORCU ÖZYETERLİK DURUMLARININ
İNCELENMESİ

Esra KAVAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Seda SABAH

AMASYA
TEMMUZ 2023

Esra KAVAK tarafından hazırlanan **OKUL İÇİ SPORTİF FAALİYETLERE KATILAN ÖĞRENCİLERİN SPORA BAĞLILIK VE SPORCU ÖZ YETERLİK DURUMLARININ İNCELENMESİ** adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Seda SABAH

Amasya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu tezin kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Başkan: Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği
Anabilim Dalı

Bu tezin kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Prof. Dr. Recep KÜRKCÜ

Amasya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu tezin kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi: 29/05/2023

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....
Prof. Dr. Ayşe ŞAHİN YAĞLIOĞLU
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

İmza

.../.../ 2023

Esra KAVAK

TEŞEKKÜR

Çalışmada Amasya ilindeki liselerde okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları incelenmiştir. Yaptığı akademik çalışmalarla büyük başarılarla sahip olan, yüksek lisans tezim süresince yardım ve bilgilerini esirgemeyen, her durumda bana destek olan ve bana kişisel olarak kattıklarını hayatım boyunca sadece akademik alanda değil her alanda kullanabileceğim ve öğrencisi olmaktan gurur duyduğum çok değerli danışmanım Doç. Dr. Seda Sabah' a sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans tezim süresince bana yardımcı olan, bilgilerini ve tecrübelerini paylaşan danıştığım her konuda yol gösteren çok kıymetli hocam Prof. Dr. Resul Çekin' e teşekkür ederim.

Eğitim hayatımın ve yaşamımın her karesinin mimarları olan, akademik yolda ilerlerken hep destek olan, emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim değerli annem Naran Kurt ve babam Recep Kurt'a beni bu kadar güçlü ve mücadeleci yetiştirdikleri ve ayaklarımın üzerinde sapasağlam durmamı sağladıkları için teşekkür ederim.

Bu süreçte çalışmanın yürütülmesinde destek olan yakınlarım, arkadaşlarım, öğrenciler, veliler, öğretmenler ve okul yöneticilerine katkılarından ötürü teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.1.1. Problem cümlesi.....	2
1.1.2. Alt problemler	2
1.1.3. Araştırmanın amacı ve önemi	2
1.1.4. Araştırmanın yöntemi.....	3
1.1.5. Araştırmanın sınırlılıkları.....	3
1.1.6. Araştırmanın varsayımları.....	3
1.1.7. Tanımlar	4
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Eğitim	6
2.2. Beden Eğitimi	8
2.2.1. Beden eğitiminin genel amaçları	9
2.2.2. Beden eğitiminin temel faydaları	9
2.3. Spor.....	10
2.3.1. Sporun amaçları.....	12
2.3.1.1. Fiziksel gelişim amacı	12
2.3.1.2. Sinir-kas gelişim amacı	12
2.3.1.3. Zihinsel gelişim amacı	13
2.3.1.4. Sosyal gelişim amacı.....	14
2.4. Öz Yeterlik.....	14
2.4.1. Öz yeterlik inancının altında yatan temel özellikler.....	16
2.5. Spora Bağlılık	17
3. GEREÇ VE YÖNTEM	19
3.1. Araştırma Modeli	19

3.2. Evren ve Örneklem	19
3.3. Veri Toplama Araçları	19
3.4. Verilerin Toplanması	20
3.5. Verilerin Analizi	21
4. BULGULAR.....	23
5. TARTIŞMA.....	30
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	34
7. KAYNAKLAR	35
EKLER	43
EK-1. Etik Kurul Kararı.....	44
EK-2. Etik Kurul Kararı.....	44
EK-3. İl Milli Eğitim Müdürlüğü Anket İzni.....	46
EK-4. Spora Bağlılık Ölçeği	47
EK-5. Spora Bağlılık Ölçek İzni	48
EK-6. Sporcu Öz Yeterlik Ölçeği	49
EK-7. Sporcu Öz Yeterlik Ölçek İzni	50
ÖZGEÇMİŞ	51

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevaplara Ait İç Tutarlılı Katsayıları	21
Tablo 4.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	23
Tablo 4.2. Cinsiyete Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri	23
Tablo 4.3. Spor Yapma Düzeyine Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri	24
Tablo 4.4. Yaş Dağılımına Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri	25
Tablo 4.5. Okudukları Sınıfa Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri	26
Tablo 4.6. Gelir Düzeyine Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri	27
Tablo 4.7. Spor Branşına Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri	28
Tablo 4.8. Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri Arası İlişkiler	28

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Motor Gelişim Piramidi	13
--	----

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar	Açıklama
KY	Kişilik Yeterliği Alt Boyut Toplam Puanı
MEGSB	Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
N	Örneklem Büyüklüğü
P	İncelenen Olayın Gerçekleşme Olasılığı
PY	Psikolojik Yeterlik Alt Boyut Toplam Puanı
PDY	Profesyonel Düşünce Yeterliği Alt Boyut Toplam Puanı
SS	Standart Sapma
SBÖ	Spora Bağlılık Toplam Puanı
SÖY	Sporcu Öz-Yeterlik Toplam Puanı
SDY	Spor Dalı Yeterliği Alt Boyut Toplam Puanı
SPSS	Statistical Package For The Social Sciences
YDG	Yüksek Düzeyde Güvenilir

ÖZET

OKUL İÇİ SPORTİF FAALİYETLERE KATILAN ÖĞRENCİLERİN SPORA BAĞLILIK VE SPORCU ÖZYETERLİK DURUMLARININ İNCELENMESİ

Esra KAVAK

Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans, Mayıs/2023
Danışman: Doç. Dr. Seda SABAH

Bu araştırma lisede öğrenim gören okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik durumlarının incelemesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma, mevcut durumu tespit etmeyi ve iki ölçek puanları arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçladığı için betimsel nitelik taşıyan tarama modellerinden ilişkisel tarama modelindedir. Çalışmanın örneklem grubunu devlet okullarına bağlı liselerde öğrenim gören okul içi sportif faaliyetlere katılan toplam 382 öğrenci kapsamındadır. Araştırmanın veri toplama sürecinde okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik durumlarını tespit etmek amacıyla Koçak (2020), tarafından geliştirilen Sporcu Öz Yeterlik Ölçeği ile Sırgancı (2019), tarafından geliştirilen Spora Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analiz sürecinde ölçek toplam puanlarının cinsiyet, spor yapma düzeyi ve spor branşı değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği Student t test; yaş, gelir durumu ve sınıf değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi; katılımcıların spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik ölçeklerinden alınan toplam puanları arası ilişki ise Pearson korelasyon katsayısı ile değerlendirilmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 21.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırmada kadın ve erkek bireylerin spora bağlılık toplam puan ve alt boyut toplam puanları (zinde olma alt boyut hariç) arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. İlave olarak profesyonel olarak spor yapan bireylerin amatör olarak spor yapan bireylere göre sporcu öz-yeterlilik toplam ve alt boyut toplam puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada gelir düzeyine göre bireylerin spora bağlılık toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Sonuç olarak okul içi sportif faaliyetlere katılan bireylerin spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik toplam puanları arasında pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kişilerin ne kadar erken yaşta yetenekleri keşfedilirse ve ilgili branşlara yönlendirilirse öz yeterlik düzeyleri gelişir ve spora bağlılıkları da o düzeyde artırılmış olur. Bireylerin spor bilincinin oluşması için öncelikli görev ailelere düşmektedir. Sonrasında ise beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörlerin bireylerin yetenekleri doğrultusunda planlama yaparak yönlendirmeleri sağlanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Okul İçi Sportif Faaliyetler, Öğrenciler, Spora Bağlılık, Sporcu Öz Yeterlik

ABSTRACT

EXAMINATION OF SPORTS COMMITMENT AND ATHLETE SELF-EFFICIENCY OF STUDENTS ATTENDING IN-SCHOOL SPORTS ACTIVITIES

Esra KAVAK

Amasya University,

Institute of Health Sciences

Department of Physical Education and Sports Teaching, Master's Degree, May 2023

Assoc. Prof. Dr. Seda SABAH

This research aims to examine the sports commitment and athlete self-efficacy of high school students who participate in in-school sports activities. The study is in the relational survey model, which is one of the descriptive survey models, as it aims to determine the current situation and to determine the existence of the change between the two scale scores. The sample group of the study consists of a total of 382 students attending in-school sports activities in high schools affiliated to public schools. In the data collection process of the research, the Athlete Self-Efficacy Scale developed by Koçak (2020) and the Sports Commitment Scale developed by Sırgancı (2019) were used to determine the sports commitment and athlete self-efficacy of the students participating in in-school sports activities. Student t test; One-Way Analysis of Variance and Tukey's multiple comparison test; The relationship between the participants' total scores obtained from the sports commitment and athlete's self-efficacy scales was evaluated with the Pearson correlation coefficient. SPSS 21.0 V. statistical package program was used in all statistical calculations. In the study, it was determined that there was a significant difference between the total score of commitment to sports and the total scores of the sub-dimension (except for the sub-dimension of fitness) of male and female individuals. In addition, it was concluded that the individuals who do sports professionally have higher athlete self-efficacy total and sub-dimension total scores than individuals who do sports as amateurs. In the study, a significant difference was found between the total score of commitment to sports and the total scores of sub-dimensions of individuals according to income level. As a result, a positive and significant relationship was determined between the total scores of sports commitment and athlete self-efficacy of individuals who participated in in-school sportive activities. The earlier a person's talents are discovered and directed to related branches, the better their self-efficacy level and their commitment to sports will be at that level. The primary duty for the formation of sports awareness of individuals falls on families. Afterwards, physical education teachers and trainers should be provided with planning and orientation in line with the abilities of the individuals.

Keywords: In-School Sportive Activities, Students, Sports engagement, Athlete Self-efficacy

1. GİRİŞ

Eğitim, toplumları ve bireyleri hedefleri olan düzenli bir yaşam biçimine ulaştırırken sahip oldukları bilgi, yetenek ve değerlerini bir sonraki toplumlara aktarma ve aynı zamanda insanların yaşantıları yoluyla davranışlarını değiştirme süreci olarak adlandırılabilir (Yolcu, 1992).

Toplumun önemli yapı taşlarından biri olan eğitim, kendi başına bir kavram olmayıp, diğer kurumlar, kavramlar ve bilimlerle sürekli iletişim içerisindedir. Eğitim bu yönüyle ekonomi, yönetim, hukuk, din, kültür, serbest zamanları etkili kullanma, beden eğitimi ve sporla çok sıkı bir iletişim halindedir (Erkal, 1983).

Çağdaş eğitim anlayışı içinde beden eğitimi ve spor iç içe geçmiş bir bütünün parçaları olarak görüldüğü için, eğitim ile sporu ilişkilendirirken beden eğitimi kavramıyla birlikte yer verilir (Yetim, 2019).

Eğitim, zihinsel ve bedensel ilişki içerisinde tüm organizmayı ilgilendirdiği için zihinsel ve bedensel olarak ele alınmalıdır. Eğitimde hedeflerin gerçekleşmesi için modern eğitim anlayışına uygun olarak bireylerin zihinsel eğitiminin yanında bedensel eğitimi de önemlidir. Bundan dolayı eğitimin içerisinden ayrılmayan beden eğitimi ve spor; birbirini tamamlayıcı niteliktedir (Tamer, 1988).

Beden eğitimi ve spor kişilerin fiziki ve ruhi yönden eğitimine anlamlı bir etkiye bulunurken; aynı zamanda fiziksel yönden güçlü, dayanıklı, kuvvetli, becerikli ve üretken olmasına katkı sağlar. Eğitim, kendi içerisinde bireyi ve toplumu eğitirken beden eğitimi ve sporu bir araç ve aynı zamanda amaç olarak kullanabilmektedir (Yetim, 2019). Beden eğitimi ve spor içerisindeki faaliyetler esnasında birey; kendi yetenekleriyle başkalarının yeteneklerini keşfetmeyi, eşit şartlarda mücadele etmeyi, mağlup olmayı kabul edip karşı tarafı takdir etmeyi, yardım etmeyi, zamanını ve çevreyi verimli kullanabilmeyi öğrenir (Öztürk, 1998).

Çalışmada bireylerin fiziksel ve ruhsal gelişimlerine destek olarak eğitim sisteminin içerisinde olan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin; bireylerin demografik özellikleri kapsamında yer alan; cinsiyet, yaş, gelir durumu, spor yapma düzeyi, spor branşı, sınıf değişkenleri üzerinde etkisi incelenecektir. Buna ek olarak yine aynı değişkenler üzerinde katılımcıların spora bağlı olarak geliştirdikleri (duygu, istek, yeterlilik, konsantre olma vb. gibi) özelliklerinin etkisi araştırılacaktır. Dolayısıyla tüm bu bilgiler ışığında çalışmada, liselerde öğrenim gören okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılıkları ile sporcu öz yeterlikleri arasındaki durumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlilik durumlarının beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının etkisini ortaya çıkarmaktır.

1.1.1. Problem cümlesi

Okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumlarının beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarına etkisi ne düzeydedir?

1.1.2. Alt problemler

- Yaşa göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?
- Cinsiyete göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?
- Spor branşına göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?
- Spor yapma düzeyine göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?
- Gelir durumuna göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?
- Öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?

1.1.3. Araştırmanın amacı ve önemi

Sporun toplumsal yaşantının ayrılmaz bir parçası olması onu yaşantımızın merkezine önemli bir kavram olarak yerleştirmiştir. Güncel yaşantımızda kişilerarası sosyalliğin ve ilgi alanlarının farklı olması bazı spor dallarının popülerliğini etkilemektedir.

Bireylerin spor dalına özgü yeterlilikleri, psikolojik yeterlikleri, profesyonel düşünce yeterlikleri ve kişilik yeterliklerine ilişkin geliştirdikleri inanç ilgi ve merak gibi duygular yaptıkları işe devamlılıklarını sağlayarak bağlılık kavramını ortaya çıkarmaktadır. Diğer taraftan öz yeterlik kavramı, sporda başarıya destek sağlayan psikolojik yapılardan biri olarak ifade edilmektedir (Barker et al., 2013). Aynı zamanda öz yeterlik inançları kişilerin kararlılık ve gayretini artırarak performans artışına etki ettiği gibi yaşamsal döngülerinde değişiklikler ortaya çıkarabilecek eylemleri de etkiler (Arvesen, 2016). Nitekim amatör veya profesyonel sporcu ayırt edilmeksizin ilgilenilen spor dalına ilişkin bağlılık ve öz yeterlik düzeyi önemlidir. Kişilerin sahip oldukları branşlara ilgi, istek ve merak duyması aynı zamanda süreçte istekli davranması ve odaklanması önemli bir husustur. Beden

eğitimi ve spor faaliyetlerinin çocukların zihinsel, bedensel, ruhsal gelişimlerine katkısı açıktır. Özellikle gelişim sürecinde çocukların spor faaliyetlerine yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu süreçte öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda ilgili branşlara yönlendirilmesi için çeşitli (ödül, velilerin bilinçlendirilmesi, fiziki şartların iyileştirilmesi, yeni spor dallarının tanıtılması vb.) önlemler alınmalıdır. Nitekim ilgili literatür incelendiğinde bu konu ve kapsamda herhangi bir çalışmaya rastlanılmamaktadır. Dolayısıyla çalışmada, okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

1.1.4. Araştırmanın yöntemi

Araştırmada, mevcut durumu tespit etmeyi ve iki ölçek puanları arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçladığı için betimsel nitelik taşıyan tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır (Karasar, 1999).

1.1.5. Araştırmanın sınırlılıkları

Araştırma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Amasya ilinde MEB'e bağlı liselerde sınırlandırılmıştır.

1.1.6. Araştırmanın varsayımları

Araştırmaya katılan katılımcıların kendi istekleri doğrultusunda araştırma sorularına dürüst ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının araştırmanın amacına hizmet ettiği varsayılmıştır

Çalışmanın yürütülme süreci; Amasya ili kapsamında yer alan,

- Amasya Alptekin Anadolu Lisesi,
- Amasya Macit Zeren Fen Lisesi,
- Amasya Sabuncuoğlu Şereddin M.T.A.L,
- Amasya 12 Haziran Anadolu Lisesi,
- Amasya Şehit Ferhat Erdin Spor Lisesi,
- Amasya İlduş Hatun Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi,
- Amasya Lisesi,
- Amasya Borsa İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi,

- Amasya Şehit Ahmet Özsoy Anadolu İmam Hatip Lisesi okullarla sınırlandırılmıştır.

1.1.7.Tanımlar

Beden Eğitimi: Kişilerin deneyimleriyle meydana gelen bir değişim aşaması ve bununla birlikte fiziksel faaliyetler yardımıyla insanın bütününde ilgilendiği aktiviteler ya da eğitim yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Yetim, 2019).

Spor: Bireyin çeşitli faktörlerle motive edildiği buna karşın farklı fiziksel yeteneklerini kullanmasını ve bu fiziksel yeteneklerini kullanırken harcadıkları çabayı ortaya koymalarını gerektiren kurumsallaştırılmış mücadeleye yönelik faaliyetleri içeren etkinliklerdir (Coakley,1986). Bir başka tanıma göre; bireyin bireysel çevresini sosyal çevreye dönüştürürken kazandığı yeteneklerini ortaya çıkartan, belli disiplinler çevresinde araçlı veya araçsız, bireysel olarak veya takım içerisinde, tam zamanlı veya boş zaman aktiviteleri şeklinde sosyal yanını geliştirici ve toplumla bütünleştirici beden ve ruh sağlığını destekleyici rekabetçi, işbirlikçi ve kültürel bir kavramdır (Erkal, 1982).

Öz Yeterlik: Bandura'nın öz yeterlik kuramına dayanılarak geliştirilmiştir. Öz yeterlik insanların yaptıkları seçimlerdeki inançlarını, koydukları hedefe ulaşmak için gösterdikleri çabayı, bu hedeflere ulaşırken karşılarına çıkan zorluklarda gösterdikleri sebatı ve azmi veya karşılaştıkları kaygı ya da huzur durumlarıyla başa çıkma becerilerini belirlemeye yardımcı olur. Sporda ulaşılmak istenen hedefler, başarımlar ve kendini gerçekleştirme durumları birçok psikolojik faktörlerden etkilenir bunlar; algı, tutum, beklenti, kaygı, stres, motivasyon, özgüven ve öz yeterlilik (Bandura, 2012). Öz-yeterliğin bir başka tanımı ise; bir kişinin belirlenen hedeflere ulaşmak için gerekli olan bazı davranışları yönetme ve gerçekleştirme kabiliyetine olan inancı olarak da karşımıza çıkmaktadır (Bosscher & Smit, 1998).

Spora Bağlılık: İnsanların yaptıkları işe karşı gösterdikleri ilgi, istek ve davranışlarında yaptıkları işe karşı ne kadar bağlı oldukları önemlidir. Bağlılığın üç temel boyutunun olduğu ifade edilmektedir.

- Birinci boyut; kişinin hedeflerine ulaşırken o işi başarmadaki kabiliyetlerine olan inancı olarak gösterilen “güven” kavramı
- İkinci boyut olarak; “’adanmışlık”
- Üçüncü boyut; psikomotor, bilişsel ve duyuşsal güç, hareketlilik “’dinçlik” olarak açıklanmaktadır (Lonsdale et al., 2007a: 472).

Spora bağlılık ise; sporcunun özgüveni, fedakarlığı ve hareketliliği ile birlikte bilişsel ve duyuşsal olarak tecrübe kazanması şeklinde ifade edilmiştir (Kelecek ve Koruç, 2018).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. EĞİTİM

Eğitim, geçmişten günümüze toplum için önemli kabul edilen ve ayrı bir özen gösterilen bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'ni kurduktan sonra, Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalan eğitim sisteminde köklü değişiklikler yapmaya başlamıştır. Atatürk'ün ekonomi, siyaset ve kültür alanındaki tam bağımsız olma fikri, batının aydınlanma felsefesi ve ulus fikriyle yapılanmış felsefe anlayışı onun eğitim politikasındaki anlayışına yansımıştır. Atatürk eğitimle yeni bir ulus oluşturmayı hedeflemiştir. Tam bağımsızlık, halk egemenliği, ülke ve ulus bütünlüğü, akılcılık fikirleri yeni oluşan ulusun temel dayanağı olmuştur. Bu dönemde batıdan uzmanlar davet edilerek Cumhuriyet dönemi eğitim felsefesinin şekillenmesi amaçlanmıştır (Kıroğlu ve Elma, 2009).

Bilginin edinilmesi, aktarılması, ahlak ve sanat eğitimi, kişilerin sosyalleşerek topluma katılması ve benzeri konular eğitim sürecinde eğitim felsefesinin ilgi alanına girmektedir. Bunların yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı'nın takip ettiği eğitim politikasının temelinde Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim felsefesi bulunmaktadır (Ergün, 2007).

Eğitimin amacı ülkemizin kalkınması ve çağdaş medeniyetler seviyesine getirilebilmesi için gerekli olan vasıflı insanlar yetiştirmektir. Eğitimden ayrılmayan bir parça olan, bilinçli ve sistematik aktiviteler olarak yürütülen beden eğitimi ve spor; bireyleri ülkenin kalkınmasına katkı sağlayan, enerji ve malzemedен tasarruf eden, işlerini en iyi şekilde yapan, yeniliklere açık olan, hayal gücü yüksek, üretken, dürüst, fiziksel, ruhsal ve zihinsel olarak sağlıklı olmalarını sağlamaktır (Devecioğlu vd., 2011).

İnsan zihni ilk başta "boş bir levha" şeklindedir. Bu da eğitimin birey ve toplum yaşamındaki önemini ortaya çıkarmaktadır. Örneğin; çocuk zihnine su benzetmesi yapılarak zihne istenilen yönde şekillendirme yapılabileceği fikri ortaya çıkmıştır. Zihnin ve çocuğun davranışlarının biçimlendirilmesinin eğitim yoluyla yapılabileceği ve en büyük sorumluluğun öğretmenlerde olduğu ifade edilirken; çocuğun kendine has tavrının ve zihinsel karakterinin değişmeyeceği belirtilmektedir. Nitekim bireyin anlamı olmayan bilgilerle doldurulmasının yerine yaşamını kolaylaştıracak faydalı bilgilerle desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Locke, 2004).

Eğitimin tek bir tanımının olmaması gerçeğinden dolayı eğitim kavramına birçok farklı boyuttan yaklaşılmaktadır.

Eğitimin kelime olarak tanımlarına baktığımızda en yaygın ve yerleşmiş olanları şu şekilde sıralayabiliriz;

- Terbiye; Arapça kökenli bir kelime olup Cumhuriyetten önce kullanılmaktaydı. Günümüzde halk arasında ahlak eğitimi (manevi eğitim) anlamıyla yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Terbiyenin yeni Türkçede karşılığı eğitimidir.

- Yönlendirme; önceden belirlenen kurallar veya kuramlara göre şekillendirme biçimidir. İlmi ve İçtimai yönlendirme olarak ikiye ayrılır. İlmi yönlendirme, duruma göre bilimsel veya teknik yönlendirme; içtimai yönlendirme ise, yerine ve duruma göre ahlaki, manevi veya sosyal yönlendirme olarak da söylenebilir.

- Yetiştirme; bilimsel veya ahlaki alanlarda seviye artırma veya gelişme çalışması anlamındadır. Dar manada, beceri kazandırma; geniş manada uzmanlaştırma işlemidir denilebilir.

- Geliştirme; yetiştirme kavramını da içine alan bir kelimedir. Hem yatay hem de dikey ilerleme kapsamındadır. Dikey ilerlemeyi, büyüme; yatay ilerlemeyi ise güçlenme ifade edebilir.

- Şartlandırma; yönlendirmenin bir çeşidi olduğu için eğitim tanımının içerisinde yer alır. İçerik olarak dar, şiddeti yüksek ve tek taraflı bir yönlendirmedir. Normal eğitimden bu yönüyle farklılaşır. Şartlanmışlık; duygu, düşünce, inanç veya konuda katılma olarak tanımlanır, şartlanmış kişi denildiğinde katı insan, kendisinden uzak durulan insan olarak değerlendirilir. Bu tanımıyla şartlanma olumsuzluk anlamı taşır. Eğitim ise esnek bir öğrenme ve yönlendirme olduğundan eğitilmiş insan denilince esnek, iletişime açık bir insan algılanır. Bu özelliğinden dolayı eğitim olumlu anlam taşır.

- Uygulama; öğrenilen bilgilerin yaşama geçirilmesi veya ezberlenen bilgi ve kuralların pratiğe dönüştürülerek hayatla ilişkilendirilmesidir. Özellikle resim, müzik, beden ve teknik eğitimler uygulama ağırlıklıdır.

- Alıştırma; alıştırmada öğrenilen hareketlerin pekiştirilmesi için uygulamanın yeterli sayıda yapılması ve tekrarlanmasıdır.

- Pedagoji; Yunanca kökenli olan bu kelime çocuk eğitimi (çocuk bilimi) anlamındadır. Genel eğitimin çocukla alakalı bölümüdür.

- Öğrenim ve Öğretim; eğitimin iki temel ögesi öğrenim ve öğretimdir. Eğitimin olması için her iki ögenin de tam olması gerekir. Eğitimin öğrenci yönü öğrenim; öğretmen yönünü de eğitim kapsamındadır. Sonuç olarak öğrencisiz ve öğretmensiz eğitim

düşünülemez. Bu yönüyle eğitim, “Öğretmenle (eğiten), öğrenci (eğitilen) arasındaki iletişim” olarak tanımlanır.

- Kültürleme; kültürel değerlerin bireye kazandırılmasıdır (Çelikkaya, 2014).

2.2. Beden Eğitimi

Beden eğitimi bireyin beden, ruhen ve zihnen gelişmesini, kendisine ve topluma yararlı birey olarak yetişmesini, bir bütün olarak dengeli bir şekilde devamlılığını sağlayan bedensel faaliyetler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Açak, 2006).

Beden eğitimi ve spor özellikle çocukların gelişim sürecinde oldukça etkili bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu süreçte söz konusu sportif faaliyetler çocukların bedensel gelişimlerinin yanında zihinsel ve psikolojik düzeylerini de olumlu yönde etkilemektedir. Bu faaliyetler öğrencilerin anti sosyal davranış geliştirmelerini engellemekle birlikte bedensel gelişimlerine de olanak tanımaktadır (Morris, et.al, 2003). İlâveten duygularını yöneterek iyi olmalarını (Steptoe and Butler, 1996) ve fiziksel aktivitelere katılmaya istekli olma kazanımlarına da yardımcı olmaktadır (Bucher & Deborah 1987).

Beden eğitimi dersine yönelik öğrencilerin olumlu davranış geliştirmesi dersin verimini artırarak, genel ve özel hedeflerine daha kolay ulaşılmasını ve diğer sportif faaliyetlere katılımı daha istekli ve gönüllü olmayı kolaylaştırabilir (Silverman and Scrabis 2004). Beden eğitimi ve spor faaliyetleri ders müfredatı dışında okul sporlarını da içinde bulunduran sportif faaliyetler öğrencilere hareketli bir yaşam devamlılığı sağlamak için güdülenmelerini desteklemektedir. Ayrıca sportif faaliyetler isteğe bağlı, planlı ya da planlı olmayan etkinlikleri kapsamaktadır (Öcal ve Koçak, 2010).

Beden eğitimi; toplumsal olarak spor yapma alışkanlığı kazandırarak, sporu bir yaşam felsefesi olarak kabullendirebilmek ve aynı zamanda milli düzeyde başarıyı elde ederek, yaptığı işten keyif almayı, kendine güvenmeyi, huzurlu ve mutlu, sorumluluk sahibi olan ve toplumsal statü edinmiş kişiler yetiştirilmesinde önemli bir yere sahiptir (Dalkıran vd., 2007).

Beden eğitiminin amacı; Milli Eğitimin temel ilke ve hedeflerine uygun olarak kişilerin bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişimini oluşturmaktır. Bireylerin yaşadığı toplumdaki kurallara yönelik hareket etmesi, insan haklarına saygılı, dürüst, başarılı, mücadeleci, yardımsever olması ruhsal ve bedensel sağlığıyla ilgilidir. Beden eğitimi, katılımcıların özelliklerine göre bedensel ve ruhsal sağlıklarını ve bedensel yeteneklerini geliştirmeye yönelik değişebilen kurallarla, spor, oyun ve jimnastiğe yönelik çalışma ve alıştırmaya yönelik faaliyetlerdir. Bireylerin sosyalleşmesini sağlayarak kişilik özelliklerini

keşfetmesini ve bu sayede onları doğru bir çizgi üzerinde ilerlemelerini sağlar. Aynı zamanda eğitim alanında kişilerin büyüme ve gelişmesini destekleyerek davranışlarının oluşmasında önemli bir yere sahip olur (Yetim, 2019).

2.2.1. Beden eğitiminin genel amaçları

- Beden eğitimi ve spor konusunda Atatürk'ün ve düşünürlerin söylediği sözleri açıklama,
- Organları ve sistemlerini kendi düzeylerine göre güçlendirme ve geliştirme,
- Motorik özelliklerin (sinir-kas) ve eklemlerin birlikte hareketliliğini sağlayabilme,
- Doğru duruş alışkanlığı kazanma,
- Beden eğitimi ve sporla ilgili temel kavramları (bilgi, beceri, tavır) alışkanlık haline getirebilme,
- Hareketleri belli bir senkronizasyon (müzik, ritim) içinde yapabilme,
- Yöresel oyunlarla ilgili bilgi ve becerileri edinerek bunları uygulayabilme,
- Boş zamanlarını sportif etkinliklerle zenginleştirme,
- Beden eğitimi ve sporun sağlığına olan faydalarını kavrayabilme,
- Temel ilkyardım ile sağlık kurallarının bilgi, beceri ve hareketlerini öğrenerek alışkanlık haline getirebilme,
- Doğayı sevme güneşten ve temiz havadan faydalanma,
- Görev paylaşımı içinde çalışma ve birlikte hareket etme alışkanlığı kazanabilme,
- Görev bilinci ve sorumluluk duygusu kazanma,
- Güven duygusu kazanma, hızlı ve zamanında karar verebilme,
- Oyunlarda ve yarışmalarda dostça oynayabilme, kazanma ve kaybetmeyi kabullenme, haksız davranışların karşısında durabilme,
- Demokratik olarak sosyal yaşamın gerektirdiği hareket ve alışkanlıkları kazanabilme,
- Spor tesisleri ile malzemeleri (araç-gereç) hakkında bilgi sahibi olma (MEGSB, 1988).

2.2.2. Beden eğitiminin temel faydaları

- Organizmanın üst gelişimi için büyük kas gruplarının bedensel etkinliklere katılması sağlanarak, büyüme ve gelişme için temel oluşturur.
- Beden eğitimi boş zamanların değerlendirilmesinde etkili bir şekilde katkıda bulunur.

- Bireylerin duygularını ifade etmesine, yeni hareketler ortaya koymasına, kendini ifade etmesine ve yaratıcılık imkânı sağlar.
- Kültür gelişimine katkı sağlayarak, estetik beğeni ve estetik üretime imkân sağlar.
- Karakter ve kişilik gelişimine katkı sağlayarak, takım arkadaşlarına, rakibe uyum ve sosyal uyum sağlamasına imkân tanır.
- Fiziksel uygunluğun gelişimine katkı sağlar.
- Fiziksel aktivite ve organizasyonlarda iletişim imkânı sağlayarak duyguların yönetilmesi için uygun imkân oluşturur.
- Psikomotor becerilerin gelişmesine katkı sağlar.
- Sağlık ve beslenme alışkanlıkları geliştirerek korunma yeteneklerinin oluşmasını sağlar.
- Zihinsel gelişime fayda sağlar.
- Bireysel ve grup faaliyetlerinin planlanmasında ve yürütülmesinde etkin olmayı sağlayarak demokratik süreçlere katılımı destekler.
- Fiziksel faaliyet ve beceri sağlar.
- Çevreye uyum ve iyi olan sosyal alışkanlıklar kazanmayı sağlar.
- Sorumluluk sahibi olarak iyi bir lider ve bununla birlikte iyi bir gözlemci olmasını sağlar.
- Belirlenen kurallara uyma, yeni kurallar ortaya koyma ve mevcut otoriteye saygı duymayı sağlar.
- Kendi varlığı dışındaki her canlıya saygı duymayı, kabul etmeyi, hoşgörülü ve dürüst olmayı sağlar.
- Kendini tanıyarak güçlü ve zayıf yönlerini keşfetmeyi, sınırlılıklarını bilip kendine güven duymayı ve davranışlarını kontrol etmeyi sağlar.
- Yenmek ve yenilmek gibi durumlarla karşılaşıldığında demokratik ortamların bilincinde olarak yeni durumlara karşı tecrübe kazanımını sağlar (Tamer, 1988).

2.3. Spor

Çağdaş eğitim anlayışı içinde beden eğitimi ve spor iç içe geçmiş iki olgudur. Beden eğitimi; bireyin büyüme ve gelişmesini destekleyerek davranışların ortaya çıkmasını sağlayan büyük bir eğitim alanıdır. Spor; çok yönlü bir kavram olmasından dolayı birçok yazar tarafından değişik tanımlamalarla ortaya konulmuştur. Farklı tanımlamaların sebebi olarak; sporun kapsamı, içerikleri, amaçları, branşları ve gerçekleştirme şekillerinin farklı olması gösterilebilir. Spor; belirli kurallar çerçevesinde yapılan, boş zamanları etkin bir

şekilde doldurmak, keyifli ve eğlenceli vakit geçirmek, günlük yaşam karmaşasından uzaklaşmak, sosyal bir etkinlikte bulunmak gibi amaçlarla yapılabildiği gibi yarışma amacıyla da yapılabilir (Doğan, 2015). Sporun tarihine baktığımızda Fişek (1985), tarafından yayınlanmış olan Türkiye Spor Tarihi kaynağında insanların hayatta kalmak için doğayla giriştikleri ölüm kalım mücadelesinin barışçı çabası olarak tanımlamış ve beş ana başlıkta toplandığı görülmüştür. Bunlar;

1. İnsanın doğasında bulunan saldırganlık güdüsünü kontrol altına alan ‘dostça rekabet’ ortamı, ‘savaşında barışçı’ ikamesidir.
2. Bireyin beden ve ruh sağlığını güven altına alarak, toplumsal uyumu sağlar ve gündelik yaşamın gerginliklerinden ve kaoslarından koruyarak absorbe eden bir araç rolünü üstlenir.
3. Sporu ‘vatansever, sistemli ve diktatör bir devlet eliyle ulusal bir örgütlenme sistemi olarak eğitimin bir parçası’ olarak değerlendirir.
4. Bir yandan ‘kitlelerin vazgeçilmezi, bağımlılığı’ diğer yandan ‘milletleri kendi ülkesinin amaçları doğrultusunda ortak paydada buluşturan suspansuvar’ görevi üstlenir.
5. Oyunla yarışmayı birleştiren kazananların ödüllendirilmesine dayalı bedensel yeteneklerin yoğun olduğu, oyun, mücadele ve ağır kas çalışması gerektirdiğinden dolayı efor sarf etmesini zorunlu kılan bir çabadır.

Spor genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olmasının yanı sıra kişiliğin eğitimidir. Yaşam boyu spor alışkanlığının alt yapısının okulöncesi dönemden itibaren başladığı düşünüldüğünde eğitimin tüm kademelerinde sporun yer alması gerektiği görülmektedir. Beden eğitimi ve sportif faaliyetler, büyüme ve gelişme çağındaki çocukların; bedensel, ruhsal ve fiziksel gelişimini, kişiliğinin olgunlaşmasını, kendini keşfetmesini, yaşamını ve sağlığını nasıl koruyacağına dair gerekli bilgi ve davranışların kazandırılmasında rol oynar (Çoban ve Ünveren, 2007:3-4). Bu kazanımlardan yola çıkarak bireyin beden eğitimi ve spora farkındalığının kazandırıldığı ilk yerin okuldan önce aile ortamında başladığı görülmektedir. Ailede olumlu bir tutum varsa çocukta da olumlu tutum gelişecektir. Ailelerin bu konudaki yaklaşımı çocuklarının fiziksel aktivitelere bakış açılarını hatta fiziksel aktivitelere katılıp katılmama durumlarını da belirleyen unsurlar arasında yer almaktadır. Tüm bunlara ek olarak okullarda, ebeveynler ve yerel yönetimlerin yanı sıra öğrencileri sportif faaliyetlere yönlendiren önemli kurumlardan biridir (Öcal ve Koçak, 2010).

Çocukların toplum içerisindeki yerini ve statüsünü belirleyici faktörler arasında aile içerisindeki konumu ve kazandığı değerler yer almaktadır. Bunun için öncelikle ebeveynlerin beden eğitim ve spor faaliyetlerine katılarak örnek olmaları ve sportif faaliyetlere katılan çocuklarını teşvik (destekleyip, ödüllendirme) etmeleri gerekmektedir (Güven ve Öncü, 2006).

2.3.1. Sporun amaçları

Beden eğitimi ve sporun hedef ve özellikleri incelendiğinde temelde dört grupta toplamak mümkündür;

- Fiziksel gelişme,
- Sinir-kas gelişimi,
- Zihinsel gelişim,
- Sosyal gelişim.

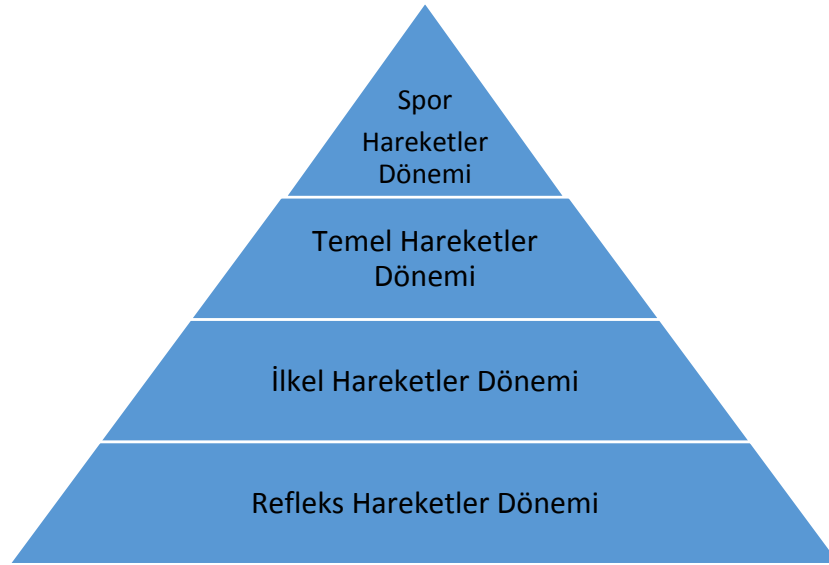
2.3.1.1. Fiziksel gelişim amacı

Sağlıklı bir yapı kazandırmayı ve bunun yanı sıra organizmanın fonksiyonel etkililiğini artırmayı ifade eder. Spor yapan bireylerde meydana gelen fizyolojik değişimleri şöyle sıralayabiliriz;

- Bireylerin daha enerjik olmalarına olanak tanır.
- Vücut direncini, fiziksel ve psikolojik yorgunluklara karşı güçlendirir.
- Aşırı kilo almayı önleyerek sağlıklı olmasını sağlar.
- Vücuttaki damarların yapısında değişiklik meydana getirir.
- Kalbi güçlendirerek kriz riskini azaltır
- Kan dolaşımını düzenleyerek kalbi besleyen damarların genişlemesini sağlar (İnal, 2003).

2.3.1.2. Sinir-kas gelişim amacı

Gallahue (1982), kuramında motor gelişim 4 aşamada incelemiştir. Bu aşamalar piramit şekil olarak ifade edilmiştir.

Şekil: 2.1. Motor Gelişim Piramidi

Refleks hareketler dönemi; 2 aşamadır. Birinci aşama anne karnında başlayıp ilk 4 ay devam eder. İkincisi aşama; hareketlerin refleksif olmaktan çıkmaya başlaması ile daha anlamlı hareketlerin (oturma, kalkma, emekleme) başladığı dönemdir (Gallahue, 1982).

İlkel hareketler dönemi refleks hareketlerin ortadan kalkmaya başladığı ilk kontrol aşamasıdır. İlkel hareketler olgunlaşmayla beraber gelişir ve farklı parametrelere (çevre, kalıtsal etmenler) bağlı olarak değişir (Gallahue, 1982).

Temel hareketler döneminde ise edinilen davranışlar, her bireyin yaşamını devam ettirmesi için temel olan; yakalama, atma, fırlatma, zıplama, topa vurma gibi becerilerdir (Şahin, 2016).

Spor hareketler dönemi temel hareketler evresinin devamı niteliğinde olup hareketlerle sporun geliştiği ve hareketlerin belli bir amaca yönelik yapıldığı dönemdir. Önceki dönemlerde kazanılan yetenekler, spor hareket döneminde belli kurallar kazanarak iş birliğine dayalı faaliyetlere dönüşebilir (Tepeli, 2012).

2.3.1.3. Zihinsel gelişim amacı

Anlayış ve bilgi birikimi ile ilgilidir. Fiziksel etkinliklerin kurallarını, yöntemlerini ve taktiklerini, çeşitli aktiviteleri ve bunlarla ilgili yöntemlerin öğrenilmesini sağlar. Bunların yanı sıra sağlıklı bir yaşam, fiziksel uygunluk ve yaşamdaki rolleri gibi değerleri öğrenerek zihinsel gelişime katkıda bulunur. Zihinsel gelişim anlama ve depolama ile ilgili bir durumdur. Bu yolla bireyler yorumlama, değerlendirme, karar verme ve düşünme yeteneklerini geliştirebilirler (Yetim, 2019) Ayrıca zihinsel dayanıklılık, yüksek performans gösterebilmenin en önemli etkenlerindedir (Şahin ve Güçlü, 2018).

2.3.1.4. Sosyal gelişim amacı

Toplumun sağlıklı bir yapıya kavuşmasında bireylerin yaşantılarında olumlu değişimler sağlamaktır. Spor diğer sosyal kurumlarla bağlantı kurarak toplumun bütünlüğüne, çağdaşlaşmasına, tanınmasına ve gelişimine fayda sağlayan bir kavramdır. Sporun bireysel ve toplumsal yaşantıdaki sosyal fonksiyonlarının ortaya çıkarılması ve amaçlanan hedeflerini yapabilmesi için sosyal yönlerinin incelenmesine gerek duyulmaktadır. (Yetim, 2000).

Sporun psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve fizyolojik yönden birçok faydası bulunmaktadır. Spor psikolojisi, bireysel ve takım sporlarında performansı en üst düzeye çıkarabilmek için kişilerin psikolojik özelliklerini değerlendirir (Azboy vd., 2012).

Sporda başarıya ulaşmak için psikolojik özellikleri dört aşamada inceleyebiliriz:

- İlk aşama olarak zihinsel yetenekler ve beceriler yer alır ve karşılıklı ilişki halindedirler. Spor aktivitelerinde ihtiyaç duyulan bilginin alınması, kullanılması ve uygulanması aşamalarından oluşur.
- İkinci aşama duygusal etmenlerdir. Bu aşamada zihinsel ya da duygusal yönden yönlendirici özelliği olan motivasyon kavramı yer alır. Motivasyon kavramının yanı sıra korku ve strese duygusal etmenler arasında başarıyı olumlu veya olumsuz etkileyen kavramlar olarak ele alınmıştır.
- Üçüncü aşamada psikolojide başlı başına yer alan kişilik kavramı yer alır.
- Dördüncü aşamada, fiziki faktörler (kondisyon, teknik-taktik) olarak değerlendirilmiştir. Fiziksel faktörler sporda başarıya direkt etki ederler veya diğer psikolojik faktörlerle ilişkilendirilerek dolaylı olarak etki ederler (İkizler, 1993).

Spor psikolojisi, kişilik üzerinde olumlu katkılar sağlayarak zorluklar karşısında dayanma gücü ve mücadeleyi geliştirir (İnal, 2014). Bireyin; fiziksel, psikolojik ve bedensel olarak iyi olması, aktiviteleri devam ettirmesi ve devamlılığı sağlayabilmesi ve gücünü maksimum düzeye ulaştırabilmesi için spor yapmaya gereksinim duyar. Uygun ortam oluşturulduğunda spor, kişinin sağlığını geliştirip hastalıklara karşı dayanıklı olmasını sağlayan koruyucu hekimlik rolünü üstlenir (Özdenk, 2018).

2.4. Öz Yeterlik

İlk defa Bandura (1986), tarafından sosyal bilişsel öğrenme kuramı içerisinde ortaya konulan öz yeterlik kavramında; her bireyin kendine ait bilişsel bir sistemi olduğunu ve bu sistem içerisinde düşünce, tutum ve duygularının yer aldığı ifade edilmektedir.

Öz yeterlik, sabit ve değişmez bir kavram olmadığı için dinamiktir. Bireyler aynı kabiliyetlere sahip olsalar bile, bireysel öz yeterlik sürekli olarak farklılaşan durumlara adapte olabilecek şekilde birbiriyle koordineli hareket eden birçok alt yeteneklerden oluşmuştur. Bu yüzden öz yeterlik bireylerin yeteneklerini kullanma düzeylerine göre değişkenlik gösterir (Sağlam, 2007). Başka bir tanıma göre öz yeterlik; kişinin kendi farkındalığını kazanarak farklı olay ve durumlarla baş edebilmesi, farklı etkinlikleri başarması ve yapabilecekleri hakkında bir yargıya varması ve bir inanç oluşturmasıdır (Senemoğlu, 2012).

Öz yeterlik inancı kazanmış kişilerin, daha yoğun çaba sarf ettikleri etkinlikleri öğrenmeye daha istekli oldukları, karşı karşıya kaldıkları zorlu süreçlerde vazgeçmeden çaba göstererek etkili teknikler kullandıkları ve böylece alt seviyedeki kişilere göre daha yüksek performans gösterdikleri gözlenmektedir (Azar, 2010).

Sosyal öğrenme kuramına göre öz yeterlik algısı, bireylerin bilgi ve becerilerini etkili ve verimli bir şekilde kullanabilmeleri için, ilgi duydukları alana özgü özgüven duymaları gerektiğini savunan öncelikli bir kavramdır (Pajares, 2002). Düzenli ve sistematik çalışma yöntemlerinin uygulanması ile gelişimsel özellikler ortaya çıkarılabilir. Bunun için gerekli olan bilgiler öğrencilere alanında uzmanlaşmış ve kendi öz yeterlilik bilincine ulaşmış beden eğitimi öğretmenleri tarafından başarılı ve verimli bir şekilde aktarılabilir (Dönmez,2018).

Öz yeterlik, bireyin verilen görevi yönetebilme ve üstesinden gelebilme yeteneği ile ilgili kendine özgü farkındalık oluşturmasıdır. Bireylerin anlık olaylar karşısında nasıl hareket edeceklerini gösteren davranışları ve yapabilme derecelerine yönelik yargıları içerir (Eyüboğlu, 2012). Bireylerin öz yeterlik algısının yüksek olması onları başladıkları işte hedefledikleri amaca ulaşmalarını, karşılaştıkları olumsuzluklarla başa çıkmak için sabırla ve istikrarlı bir çaba göstermelerini sağlar. Bunun için eğitimde öz yeterlik algısına ayrı bir önem gösterilmelidir (Canpolat ve ark. 2011). Kişinin temel öz yeterlilik inancı belirlediği bir hedefe ulaşmak amacıyla, motivasyon düzeyinin yüksek olması ile ilişkili bir husustur (Bandura, 2002). Diğer yandan sporda öz yeterlik kavramı ise; zorluklarla başa çıkma-rekabet-iyileştirici-öğrenme-performans vb. inançların kombinasyonu olarak adlandırılmaktadır (Feltz and Weiss, 1982).

Kişisel deneyimler, dolaylı deneyimler, sözel ikna, fizyolojik ve duygusal durumlar öz yeterlik inancını etkileyen kaynaklardır (Dağ, 2022). Kişisel deneyimler, bireylerin yaşantılarında deneyimlediği olumlu veya olumsuz aktivitelerin neticesinde kazandıkları

tecrübeleridir. Dolaylı deneyimler sayesinde bireyler çevredeki kişilerin yaşadığı olumlu ya da olumsuz deneyimleri gözlemleyerek, kendi öz yeterlik farkındalıklarını geliştirirler. Sözel ikna, bireylerin bir işi gerçekleştirme ve başarılı olma durumlarında ihtiyaç duydukları cesaretlendirme, motivasyonunu artırma ve nasihatlerle öz yeterlilik inancının kuvvetlendirilmesidir (Bandura, 2001). Fizyolojik ve duygusal durum ise, kişilerin yaptıkları aktiviteler neticesinde başarılı ve ya başarısız olacaklarına dair hislerinin öz yeterlik düzeylerine olan etkisini göstermektedir (Aşkar ve Umay, 2001).

2.4.1. Öz yeterlik inancının altında yatan temel özellikler

Öz yeterlik, insanların düşünce, duygu, his, davranış gibi kendi motivasyonlarını etkileyen inançlardır. Bu inançlar dört farklı aşama ile gerçekleşir. Bunlar; bilişsel, motivasyonel, duygusal ve seçim aşamasıdır (Bandura, 1994; Bandura, 2012).

- **Bilişsel Süreçler:** Bireylerin davranışlarının büyük oranda belirlendiği ve harekete geçmeden önce davranışları uzun süreli belleğe aktararak hafızaya kaydedilmesinde önemli bir role sahiptirler. Bireyler bilişsel süreç doğrultusunda, düşüncelerini, fikirlerini, zihinsel performans ve süreçlerini kontrol edebilme ve yönlendirme yeteneklerini geliştirerek deneyim kazanırlar (Ogelman, 2016).

Bireyler davranış tarzını ve hedeflerini belirlerken ilk olarak düşünsel yöntemde algılar. Başarılı veya başarısız olayların zihinde olumlu ya da olumsuz görselleştirilmesi, öz yeterlik algısının yüksek veya düşük olmasıyla ilişkilidir. Bireylerin öz yeterlik inançlarının düşük olması ne kadar çaba sarf ederlerse etsinler onları bir iş karşısında başarısızlığa uğrayacakları algısına yönlendirerek baştan yenilgiyi kabul etmelerine sebep olabilir. Diğer taraftan bireylerin öz yeterlik inancı ne kadar yüksek olursa güç hedefler karşısında başarılı olamayacakları düşüncesiyle daha yüksek enerji harcayarak performanslarını yükseltebilirler (Bandura, 1994).

- **Motivasyon Süreçleri:** Birçok bireyin motivasyon süreçleri bilişsel olarak oluşturulmaktadır. Yapılması zor ve karmaşık işleri yapabilen birey daha çok motive olmakta ve yüksek öz yeterlilik inancına sahip olmaktadır. Tam tersi durumda ise birey bilişsel olarak motive olamadığı zaman, kontrolsüz davranışlarda bulunarak düşük öz yeterlilik seviyesine inebilmektedir. Öz yeterlik inancı bireyin bir faaliyet esnasındaki motivasyon sürecinin kilit noktasını oluşturur (Bandura, 1994).

- **Duygusal Süreçler:** Birey sıkıntılı bir olayla karşılaştığı zaman daha önceki olumlu ve olumsuz deneyimleri aklına gelir ve kendisinde duygusal bir durum oluşturur. Bu duygusal durum karşılaştıkları problemi, geçmiş deneyimlerine dayanarak aşabilecek

şekilde geliştiğinde öz yeterlilik inancını pozitif yönde etkileyecektir. Tam tersi durumunda ise birey eksiklikleri üzerinde duracak ve çevresini tehlikeli olarak görmeye başlayacaktır. En basit problemleri bile gözlerinde büyütecekler ve nadiren gelişebilecek olaylar karşısında bile endişe duyacaklardır. Bu durum istenmeyen davranışları tetikleyecek ve öz yeterlilik inançlarını negatif yönde etkileyecektir (Bandura, 2002).

• **Seçimsel Süreç:** Öz yeterliliği düşük olan birey zorlu şartlarla karşı karşıya kaldığında başaramayacağı inancına kapılarak kaygı durumuna düşer ve sonucunda yapacağı davranıştan kaçınma hareketine yönelerek bulunduğu durumdan uzaklaşmayı tercih edebilir. Bunun aksi olarak öz yeterlik inancı yüksek olan birey zorlu durumlarla karşı karşıya kaldığında dayanıklılığını kullanır. Birey kimlik kazandığı çevreyi kendisi tercih etmektedir ve bu tercih esnasında motivasyon yetenekleri, bilgi ve becerilerinden etkilenmektedirler. Seçimsel süreç ile birey, hedef belirleyebilir, kariyer yapabilir ve yeteneklerini geliştirebilir (Çubukçu ve Girmen, 2007).

2.5. Spora Bağlılık

Spor bireysel yeteneklerin gelişimine, zihinsel gelişime ve bedensel gelişime direkt katkıda bulunur. Bundan dolayı erken dönemde spor alışkanlığının kazandırılması gerçeği ortaya çıkmaktadır (Özgün vd., 2021). Günümüzde sporcu yetiştirmek sporun devamlılığının sağlanması için önemli bir husustur. Yetenek seçiminde yapılan çalışmalarda fiziksel ve yapısal etkenlerin önemli bir faktör olduğu gözlemlenmektedir. Buna ek olarak sporcuların yaptığı spor faaliyetlerinde başarı sağlanması için devamlılığın oluşması ve yaptığı spora karşı bağlılığın gelişiminde de önemi ortaya çıkmaktadır (Süçüllü, 2019).

Spor uygulamalarında amaçlanan başarıya ulaşmak için spora bağlılık kavramı önemli bir yer tutmaktadır. Başarıyı artıran faktörler arasında bağlılık durumunun yüksek olması önemli etkenlerden biridir. Bunun için alanında uzman antrenörlerin bağlılık kavramını sporcularına aktarmaları ve benimsetmeleri gerekmektedir (Polat ve Kaynak, 2022).

Bağlılık kavramı, pozitif bir durum olarak kişide, kendini enerjik ve ait hissetme, içselleştirme ve dinç olma gibi özellikler gösterir (Schaufeli, 2002). Türk Dil Kurumunda ise bağlılık kavramı; bireylerin kendilerini bir topluluğa veya toplumun bir kesimine ait hissetmesi ya da kişilere karşı sevgi, saygı duyarak yakınlık göstermeleri ve ilgi duymalarıdır. Başka bir tanıma göre bağlılık; bir kişi, bir fikir veya bir kuruma karşı duyulan yakınlık veya kendinden farklı ve değişik gördüğü şeylere karşı duyguların yoğun

olarak hissedilmesi ve yapması gerektiği bir zorunluluk olarak ifade edilmiştir (Mercan, 2006). Diğer yandan bu kavram bireyin bir bütün olarak (zihinsel, duygusal ve fiziksel) tepkilerinin oluşmasına sebep olan cisme yakınlaşması veya bir hareketi bırakma ya da hareket esnasında kişinin kendini kontrol altında tutamaması şeklinde tanımlanmaktadır (Byun et al. 2009).

Spora bağlılık ise; sporcunun özgüveni, fedakarlığı ve hareketliliği ile birlikte bilişsel ve duyuşsal olarak tecrübe kazanması şeklinde ifade edilmiştir (Kelecek ve Koruç, 2018).

Spora bağlılık Guillén and Martínez-Alvarado (2014), tarafından 3 başlıkla ele alınmaktadır. Bunlar;

- Meydana gelen güçlükler karşısında elinden gelenin fazlasını ortaya koymaya çalışma ve oldukça iyi performans (üst düzey) sergileme durumu olarak adlandırılan zindelik kavramı.
- İlgilenilen spor branşına yönelik kişinin gurur duyması, anlam yüklemesi, coşku ve ilham duyması ve meydan okuma olarak adlandırılan *adanmışlık* kavramı.
- Kişinin ilgilendiği spor dalına kendini kaptırması, yoğunlaşması ve özümsemesi durumu olarak adlandırılan *içselleştirme* kavramı.

Scanlan vd. (1993); kişilerin karşı karşıya kaldıkları zorluklar karşısında pes etmeden, çaba göstererek en iyi performansı sergilemesi, karşılaştıkları engeli geçme isteği ve dayanabildikleri kadar direnç göstererek hareketliliğe istekli olma duygularını sağlamak için zindelik kavramını kullanmıştır. Adanmışlık kavramının ise; grup içindeki alışkanlıklar, faaliyetler esnasında duyulan coşku ile beraber ilham alma isteklerinin bireyi daha profesyonel olma durumuna getirdiğini saptamışlardır. Adanmışlık kavramı sosyal ve profesyonel şeklinde iki kategoriye içinde bulundurur. Sosyal adanmışlık, yaptığı işe kendini kaptırarak en üst düzeyde performans sergileme ve diğer kişilere karşı üstünlük elde etme ve yenme isteğini kapsar. Profesyonel adanmışlık ise, kişinin potansiyelinin farkına vararak ortaya çıkarması, devamlılığını sağlaması ve yaptığı aktivitelerden gurur duyarak anlamlandırması ve kendini geliştirmesidir. İçselleştirme kavramı ise; keyif, eğlence ve mutlu olma anlamındadır. Eğlenerek ve keyif alarak spor yapan kişilerin kendilerini yaptıkları faaliyetlere kaptırılmış oldukları görülmektedir. Yaptığı spora konsantre olan ve yaptığı sporu içselleştiren kişiler bu durumu devam ettirdikleri sürece mutluluğa ulaşabilecektir (Ermisket, 2022).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren-örneklem, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada, mevcut durumu tespit etmeyi ve iki ölçek puanları arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçladığı için betimsel nitelik taşıyan tarama modellerinden ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. İlişkiisel tarama modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır (Karasar, 1999).

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Amasya ili kapsamında yer alan lisede öğrenim gören okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise sportif faaliyetlere katılan öğrenciler içerisinde tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 382 birey kapsamındadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Katılımcıların sosyo-demografik bilgi durumlarını ortaya koymak için oluşturulmuş toplam 6 soruluk kişisel bilgi formu (yaş, cinsiyet, spor branşı, spor yapma düzeyi, gelir ve sınıf) kullanılmıştır. Bu süreçte aşağıda belirtilen araştırma sorularına cevap aranmıştır.

- Okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumlarının beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarına etkisi ne düzeydedir?
- Yaşa göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?
- Cinsiyete göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?
- Spor branşına göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?
- Spor yapma düzeyine göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?

- Gelir durumuna göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?
- Öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumları ne düzeydedir?

Veri toplama sürecinde kullanılan ölçeklerle ilgili bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Spora Bağlılık Ölçeği

Çalışmada veri toplama aracı olarak Guillén and Alvarado (2014) tarafından geliştirilen Türkçeye Sırgancı vd., (2019) tarafından uyarlanan Spora Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. İlgili ölçek 5'li likert (Hemen hemen hiç-1; Nadiren-2; Ara sıra-3; Sık sık-4; Hemen hemen her zaman-5) tipinde olup 15 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca ölçekte ters madde bulunmamakta olup, 3 alt boyut (Zinde olma, 1-2-6-7-8; Adanma; 3-4-5-9-12; İçselleştirme, 10-11-13-14-15) kapsamındadır.

Sporcu Öz yeterlik Ölçeği

Veri toplama sürecinde Koçak (2020) tarafından geliştirilen Sporcu Öz yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. İlgili ölçek 5'li likert tipinde olup, 16 madde ve 4 alt boyuttan (Spor Dalı Yeterliği, 1. 2. 3. 4.; Psikolojik Yeterlik, 5. 6. 7. 8.; Profesyonel Düşünce Yeterliği, 9. 10. 11. 12.; Kişilik Yeterliği, 13. 14. 15. 16.) oluşmaktadır. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama süreci 2022-2023 eğitim öğretim yılında Amasya ilinde MEB'e bağlı liselerde öğrenim gören okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrenciler aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmada verilerin toplanması 2023 Şubat ve Nisan tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü etik kurul başvurusu yapılmış ve sonrasında etik kurul onayı alınmıştır. Kullanılacak olan Spora Bağlılık ve Sporcu Öz yeterlik ölçek kullanım izinleri alınmıştır. Araştırmacı tarafından okul yöneticileri ve öğretmenler aracılığıyla okullar belirlenmiş ve sonrasında anketin uygulanacağı okullarda MEB tarafından gerekli izinler alınmıştır. İzinler dahilinde çalışma Amasya genelinde okul içi sportif faaliyetlerine katılan lise öğrencilerine online anket çalışması olarak uygulanmıştır.

Anket uygulama sürecinde okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilere araştırmacı tarafından bilgi verilip çalışmanın amacından bahsedilmiştir. Bunun yanı sıra okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilere araştırmada katılımın gönüllülük esasına dayalı

olduğu ve verilen yanıtların üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı bilgilerin sadece bu araştırmada kullanılacağını ve amacı dışında kullanılmayacağı belirtilerek, istediklerinde ayrılacakları söylendi. Sonuç olarak analiz edilmesi için MEB'e bağlı liselerde öğrenim gören 382 okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin yanıtları esas alınmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar aşağıda yer almaktadır.

Bu süreçte Amasya ili kapsamındaki yer alan;

- Amasya Alptekin Anadolu Lisesi,
- Amasya Macit Zeren Fen Lisesi,
- Amasya Sabuncuoğlu Şereddin M.T.A.L,
- Amasya 12 Haziran Anadolu Lisesi,
- Amasya Şehit Ferhat Erdin Spor Lisesi,
- Amasya İlduş Hatun Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi,
- Amasya Lisesi,
- Amasya Borsa İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi,
- Amasya Şehit Ahmet Özsoy Anadolu İmam Hatip Lisesi

okullarında anket uygulamaları gerçekleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada okul içi sportif faaliyetlere katılan bireylerin ölçek maddelerine verdiği cevapların iç tutarlılığını kontrol etmek amacı ile güvenirlik katsayıları (cronbach alpha) hesaplanmıştır (Tablo 3.1.).

Tablo 3.1. Katılımcıların Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevaplara Ait İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Spora Bağlılık Ölçeği	0,959	YDG
Zinde Olma	0,898	YDG
Adanma	0,903	YDG
İçselleştirme	0,875	YDG
Sporcu Öz Yeterlik Ölçeği	0,957	YDG
Spor Dalı Yeterliği	0,892	YDG
Psikolojik Yeterlik	0,872	YDG
Profesyonel Düşünce Yeterliği	0,881	YDG
Kişilik Yeterliği	0,864	YDG

YDG: Yüksek düzeyde güvenilir

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde ilk olarak;

- Normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir ($p>0,05$).

- Ölçek toplam puanlarının cinsiyet, spor yapma düzeyi ve spor branşı değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği Student t test,
- Yaş, gelir durumu ve sınıf değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir.
- Ayrıca, katılımcıların spora bağlılık ve sporcu Öz yeterlik ölçeklerinden alınan toplam puanları arası ilişki ise Pearson korelasyon katsayısı ile değerlendirildi.
- Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 21.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları, n(%), ortalama, standart sapma değerleri olarak verilmiş olup, bulgular $p<0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmaya gönüllü olarak katılan sporcuların demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 4.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	n	%	Spor Yapma Düzeyi	n	%
Erkek	137	35,9	Amatör	326	85,3
Kadın	245	64,1	Profesyonel	56	14,7
Toplam	382	100,0	Toplam	382	58,2

Yaş	n	%	Sınıf	n	%
14	65	17,0	9	84	22,0
15	119	31,2	10	100	26,2
16	110	28,8	11.Sınıf	127	33,2
17	79	20,7	12.Sınıf	71	18,6
18	9	2,4	Toplam	382	100,0
Toplam	382	100,0			

Gelir	n	%	Spor Branşı	n	%
Düşük	39	10,2	Takım	301	78,8
Orta	328	85,9	Bireysel	81	21,2
Yüksek	15	3,9	Toplam	382	100,0
Toplam	382	100,0			

Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin %64,1'i kadın, %85,3'ü amatör olarak spor yapmakta, %31,2'si 15 yaş grubunda, % 33,2'si 11.Sınıf öğrencisi, %85,9'u orta gelirli olduğunu ve % 78,8'i ise takım sporları ile ilgilendiğini beyan etmiştir (Tablo 4.1).

Tablo 4.2. Cinsiyete Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri

Ölçekler	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	p-değeri
Spora Bağlılık Ölçeği	Kadın	137	58,28	13,80	0,030
	Erkek	245	60,86	12,87	
Zinde Olma	Kadın	137	18,77	4,98	0,067
	Erkek	245	19,73	4,59	
Adanma	Kadın	137	20,13	4,88	0,050
	Erkek	245	20,96	4,46	
İçselleştirme	Kadın	137	19,38	4,61	0,042
	Erkek	245	20,18	4,44	
Sporcu Öz Yeterlik Ölçeği	Kadın	137	63,45	12,66	0,241
	Erkek	245	64,32	13,90	
Spor Dalı Yeterliği	Kadın	137	15,17	3,84	0,243
	Erkek	245	15,58	3,75	
Psikolojik Yeterlik	Kadın	137	16,08	3,45	0,215

	Erkek	245	16,33	3,79	
Profesyonel Düşünce Yeterliği	Kadın	137	15,77	3,42	0,379
	Erkek	245	15,89	3,86	
Kişilik Yeterliği	Kadın	137	16,43	3,38	0,439
	Erkek	245	16,51	3,73	

Araştırmada kadın ve erkek bireylerin spora bağlılık toplam puan ($p=0,030$) ve alt boyut toplam puanları (zinde olma alt boyut hariç) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilirken, sporcu öz yeterlik toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$; Tablo 4.2.). Araştırmada erkek bireylerin kadınlara göre spora bağlılık toplam ve alt boyut toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.3. Spor Yapma Düzeyine Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri

Ölçekler	Spor Yapma Düzeyi	n	Ortalama	SS	p-değeri
Spora Bağlılık Ölçeği	Amatör	326	59,62	13,16	0,267
	Profesyonel	56	61,75	13,74	
Zinde Olma	Amatör	326	19,27	4,69	0,242
	Profesyonel	56	20,07	5,06	
Adanma	Amatör	326	20,56	4,61	0,302
	Profesyonel	56	21,25	4,73	
İçselleştirme	Amatör	326	19,80	4,48	0,334
	Profesyonel	56	20,43	4,65	
Sporcu Öz Yeterlik Ölçeği	Amatör	326	63,34	13,73	0,019
	Profesyonel	56	67,91	11,04	
Spor Dalı Yeterliği	Amatör	326	15,23	3,84	0,011
	Profesyonel	56	16,63	3,20	
Psikolojik Yeterlik	Amatör	326	16,10	3,71	0,067
	Profesyonel	56	17,07	3,36	
Profesyonel Düşünce Yeterliği	Amatör	326	15,67	3,77	0,027
	Profesyonel	56	16,86	3,15	
Kişilik Yeterliği	Amatör	326	16,33	3,68	0,049
	Profesyonel	56	17,36	2,99	

Araştırmada, amatör ve profesyonel olarak spor yapan bireylerin spora bağlılık toplam puan ($p=0,267$) ve alt boyut toplam puanları ($p>0,05$) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilemezken, sporcu öz yeterlik toplam puan ($p=0,019$) ve alt boyut toplam puanları (psikolojik yeterlik alt boyut hariç) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$; Tablo 4.3.). Araştırmada profesyonel olarak spor yapan bireylerin amatör olarak spor

yapan bireylere göre sporcu öz-yeterlilik toplam ve alt boyut toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.4. Yaş Dağılımına Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlilik Düzeyleri

Ölçekler	Yaş (yıl)	n	Ortalama	SS	p-değeri
Spora Bağlılık Ölçeği	14	65	58,46	13,19	0,702
	15	119	59,76	13,53	
	16	110	60,35	12,95	
	17	79	60,28	13,88	
	18	9	64,78	7,31	
Zinde Olma	14	65	18,88	4,90	0,812
	15	119	19,46	4,61	
	16	110	19,41	4,73	
	17	79	19,49	4,99	
	18	9	20,78	4,09	
Adanma	14	65	20,06	4,81	0,651
	15	119	20,57	4,87	
	16	110	20,87	4,44	
	17	79	20,81	4,56	
	18	9	22,22	2,28	
İçselleştirme	14	65	19,52	4,32	0,668
	15	119	19,72	4,58	
	16	110	20,07	4,50	
	17	79	19,97	4,79	
	18	9	21,78	1,86	
Sporcu Öz Yeterlilik Ölçeği	14	65	62,46	12,89	0,721
	15	119	63,66	14,86	
	16	110	64,67	13,43	
	17	79	65,16	11,79	
	18	9	61,56	13,23	
Spor Dalı Yeterliği	14	65	14,66	3,78	0,422
	15	119	15,39	4,07	
	16	110	15,73	3,73	
	17	79	15,73	3,47	
	18	9	15,33	2,74	
Psikolojik Yeterlik	14	65	16,18	3,46	0,799
	15	119	16,03	4,12	
	16	110	16,29	3,77	
	17	79	16,63	2,93	
	18	9	15,56	3,88	
Profesyonel Düşünce Yeterliği	14	65	15,46	3,62	0,705
	15	119	15,79	3,85	
	16	110	16,10	3,76	
	17	79	16,03	3,36	
	18	9	14,78	4,92	
Kişilik Yeterliği	14	65	16,15	3,49	0,854
	15	119	16,45	3,92	
	16	110	16,55	3,58	
	17	79	16,77	3,27	

18	9	15,89	3,52
----	---	-------	------

Araştırmada okul içi sportif faaliyetlere katılan 14-18 yaş aralığındaki bireylerin spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$; Tablo 4.4.).

Tablo 4.5. Okudukları Sınıfa Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri

Ölçekler	Sınıf	n	Ortalama	SS	p-değeri
Spora Bağlılık Ölçeği	9	84	59,49	12,35	0,384
	10	100	58,71	14,17	
	11	127	61,57	12,61	
	12	71	59,27	14,03	
Zinde Olma	9	84	19,31	4,70	0,467
	10	100	19,02	4,73	
	11	127	19,91	4,66	
	12	71	19,04	5,01	
Adanma	9	84	20,43	4,48	0,380
	10	100	20,29	5,10	
	11	127	21,24	4,28	
	12	71	20,41	4,67	
İçselleştirme	9	84	19,75	4,02	0,398
	10	100	19,40	4,79	
	11	127	20,41	4,43	
	12	71	19,82	4,78	
Sporcu Öz Yeterlik Ölçeği	9	84	62,14	12,37	0,312
	10	100	63,23	16,62	
	11	127	65,41	12,39	
	12	71	64,80	11,31	
Spor Dalı Yeterliği	9	84	14,75	3,65	0,227
	10	100	15,35	4,40	
	11	127	15,78	3,52	
	12	71	15,75	3,39	
Psikolojik Yeterlik	9	84	15,95	3,56	0,482
	10	100	15,93	4,33	
	11	127	16,57	3,55	
	12	71	16,45	2,93	
Profesyonel Düşünce Yeterliği	9	84	15,38	3,47	0,437
	10	100	15,76	4,27	
	11	127	16,23	3,57	
	12	71	15,85	3,35	
Kişilik Yeterliği	9	84	16,06	3,33	0,327
	10	100	16,19	4,43	
	11	127	16,83	3,34	
	12	71	16,76	3,00	

Araştırmada okul içi sportif faaliyetlere katılan lise öğrencilerinin okudukları sınıf düzeyine göre spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$; Tablo 4.5.).

Tablo 4.6. Gelir Düzeyine Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri

Ölçekler	Gelir	n	Ortalama	SS	p-değeri
Spora Bağlılık Ölçeği	Düşük	39	62,44a	12,51	0,007
	Orta	328	60,09a	12,79	
	Yüksek	15	50,00b	20,16	
Zinde Olma	Düşük	39	20,23a	4,65	0,008
	Orta	328	19,45a	4,60	
	Yüksek	15	15,87b	6,71	
Adanma	Düşük	39	21,33a	4,37	0,005
	Orta	328	20,75a	4,47	
	Yüksek	15	16,93b	6,91	
İçselleştirme	Düşük	39	20,87a	4,20	0,027
	Orta	328	19,90a	4,37	
	Yüksek	15	17,20b	6,91	
Sporcu Öz Yeterlik Ölçeği	Düşük	39	64,77	14,98	0,258
	Orta	328	64,17	12,93	
	Yüksek	15	58,47	19,50	
Spor Dalı Yeterliği	Düşük	39	15,77	4,12	0,420
	Orta	328	15,45	3,68	
	Yüksek	15	14,27	4,96	
Psikolojik Yeterlik	Düşük	39	16,51	3,97	0,071
	Orta	328	16,31	3,52	
	Yüksek	15	14,13	5,36	
Profesyonel Düşünce Yeterliği	Düşük	39	16,03	4,27	0,331
	Orta	328	15,89	3,54	
	Yüksek	15	14,47	5,48	
Kişilik Yeterliği	Düşük	39	16,46	3,87	0,624
	Orta	328	16,52	3,50	
	Yüksek	15	15,60	4,98	

a,b harfleri gelir düzeyine bireylerin spora bağlılık düzeyleri arasındaki farklılıkları göstermektedir.

Araştırmada gelir düzeyine bireylerin spora bağlılık toplam puan ($p=0,007$) ve alt boyut toplam puanları ($p<0,05$) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilirken, sporcu Öz yeterlik toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$; Tablo 4.6). Araştırmada gelir düzeyi düşük ve orta olduğunu beyan eden bireylerin yüksek gelirli bireylere göre spora bağlılık toplam ve alt boyut toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.7. Spor Branşına Göre Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri

Ölçekler	Spor Branşı	n	Ortalama	SS	p-değeri
Spora Bağlılık Ölçeği	Takım	301	60,06	13,07	0,715
	Bireysel	81	59,46	13,95	
Zinde Olma	Takım	301	19,41	4,66	0,871
	Bireysel	81	19,31	5,10	
Adanma	Takım	301	20,72	4,54	0,599
	Bireysel	81	20,42	4,93	
İçselleştirme	Takım	301	19,93	4,52	0,717
	Bireysel	81	19,73	4,47	
Sporcu Öz Yeterlik Ölçeği	Takım	301	63,99	13,46	0,960
	Bireysel	81	64,07	13,53	
Spor Dalı Yeterliği	Takım	301	15,44	3,77	0,968
	Bireysel	81	15,42	3,83	
Psikolojik Yeterlik	Takım	301	16,25	3,69	0,953
	Bireysel	81	16,22	3,59	
Profesyonel Düşünce Yeterliği	Takım	301	15,82	3,72	0,754
	Bireysel	81	15,96	3,69	
Kişilik Yeterliği	Takım	301	16,49	3,56	0,972
	Bireysel	81	16,47	3,76	

Araştırmada okul içi sportif faaliyetlere katılan takım ve bireysel sporla ilgilenen bireylerin spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$; Tablo 4.7.).

Tablo 4.8. Bireylerin Spora Bağlılık ve Sporcu Öz Yeterlik Düzeyleri Arası İlişkiler

		SÖY	SDY	PY	PDY	KY
SBÖ	r-değeri	0,527	0,473	0,461	0,498	0,490
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Zinde Olma	r-değeri	0,542	0,492	0,482	0,517	0,485
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Adanma	r-değeri	0,492	0,438	0,431	0,457	0,468
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
İçselleştirme	r-değeri	0,473	0,421	0,406	0,451	0,449
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001

SBÖ: Spora Bağlılık toplam puanı; SÖY: Sporcu Öz-Yeterlilik toplam puanı; SDY: Spor Dalı Yeterliği alt boyut toplam puanı; PY: Psikolojik Yeterlik alt boyut toplam puanı; PDY: Profesyonel Düşünce Yeterliği alt boyut toplam puanı; KY: Kişilik Yeterliği alt boyut toplam puanı

Araştırmada, okul içi sportif faaliyetlere katılan bireylerin spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik toplam puanları arasında pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=0,527$; $p<0,001$; Tablo 4.8.). Bir başka ifade ile bireylerin spora bağlılık düzeyi arttıka, sporcu öz-yeterlilik toplam puanlarında bir artış olması beklenmektedir.

5. TARTIŞMA

Bu çalışma okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik durumlarının incelenmesi amacını taşımaktadır. Bu amaç doğrultusunda yürütülen çalışmanın sonuçlarına ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Araştırmada kadın ve erkek bireylerin spora bağlılık toplam puan ve alt boyut toplam puanları (zinde olma alt boyut hariç) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilirken, sporcu öz yeterlik toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Diğer taraftan araştırmada erkek bireylerin kadınlara göre spora bağlılık toplam ve alt boyut toplam puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde spora bağlılık ve öz yeterlik ölçeklerinin bir arada kullanıldığı herhangi bir çalışmaya rastlanılmamaktadır. Ancak ölçeklerle ilgili alan yazında yürütülen diğer çalışmalar incelendiğinde spora bağlılık ve öz yeterlik ile ilgili çalışma sonuçlarıyla örtüşen veya farklılık gösteren araştırmalar gözlemlenmektedir. Örneğin; Sücüllü (2019), çalışmasında bu çalışma bulgularından farklı olarak, cinsiyet faktörü açısından kadınların lehine bir farklılık tespit etmiştir. Kadınların lehine içselleştirme alt boyutunda anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Benzer şekilde Sivrikaya ve Biricik (2019), çalışmasında kadınların erkeklere oranla spora bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine Kelecek ve Göktürk (2017), tarafından yürütülen çalışmada ise kadın sporcuların sporcu bağlılıklarının yüksek olduğu ve aynı zamanda ölçeğin alt boyutlarından adanmışlık ve coşku boyutlarında en yüksek ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir. Ermisket (2022), tarafından yürütülen çalışmada da kadınların spora bağlılık ana boyutu ile adanma ve içselleştirme alt boyutlarında kadınların lehine bir farklılık gözlemlenmiştir. Babic ve ark. (2015), tarafından yürütülen çalışmada ise kadın katılımcıların ortalama puanlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlardan farklı olarak Živković ve ark. (2013), çalışmasında erkek bireylerin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Ek olarak Özgün ve ark. (2021), tarafından yürütülen çalışmada ise erkeklerin lehine zinde olma alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Çalışmada zinde olma alt boyutu hariç erkek bireylerin kadınlara göre bağlılık durumlarının yüksek olmasının sebebi daha fazla motive olma, antrenmanı özümseme, güçlü hissetme, istekli olma şeklinde yorumlanabilir. Diğer yandan erkek bireylerin spor alanında daha ön planda olması (örneğin, medya), daha fazla kabul görmesi vb. hususlardan dolayı bu süreçte daha fazla odaklanıp antrenman sürecinde daha fazla istekli olabilirler. Dolayısıyla bu durumda, kişilerin spora olan bağlılık düzeylerini arttıran tetikleyici unsurlar arasında gösterilebilir.

Öte yandan Hankonen et al., (2010); Canpolat ve Çetinkalp (2011), öz yeterlik üzerine yaptıkları çalışmalarda, erkekler ve kadınlar arasında anlamlı farklılığın olmadığını ortaya koymuşlardır. Nitekim bu sonuç çalışmada elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Diğer taraftan bu sonuçlardan farklı olarak literatürdeki diğer araştırmalar incelendiğinde; Manktelow, Farrell ve MacAuliffe, Spence et al., (2001); öz yeterlik kapsamında yürüttükleri çalışmada erkeklerin kadınlara göre Öztürk ve Şahin (2007); Willemse (2008), çalışmasında ise kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeyde öz yeterlik düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu bağlamda öz yeterlik düzeyinde çıkan farklılık durumu sosyal ilişkilerde daha aktif olması, arkadaşlarından destek alıp onlarla iletişimde daha açık olmaları ve fiziksel aktivitelere daha fazla katılmalarından kaynaklı olarak yorumlanabilir.

Sporla ilgilenme düzeyine göre ise amatör ve profesyonel olarak spor yapan bireylerin spora bağlılık toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Diğer yandan sporcu öz yeterlik toplam puan ve alt boyut toplam puanları (psikolojik yeterlik alt boyut hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Araştırmada profesyonel olarak spor yapan bireylerin amatör olarak spor yapan bireylere göre sporcu öz-yeterlilik toplam ve alt boyut toplam puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonuçlarından farklı olarak Güney (2021), tarafından yürütülen araştırmada profesyonel sporcuların amatör sporculara göre spora bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna ek olarak Ermisket (2022), tarafından yürütülen çalışmada profesyonel sporculara göre amatör sporcuların ana boyut ile içselleştirme ve zinde olma alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. İlaveten adanma alt boyutunda ise anlamlı bir farklılık görülmüştür. Saygılı vd., (2015), çalışmasında ise düzenli spor yapan sporcuların sorumluluk ve dışadönüklük özelliklerinin düzenli spor yapmayan sporculara göre daha güçlü olduğu saptanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre profesyonel sporcuların amatör sporculara göre öz yeterlik düzeylerinin yüksek olması durumu; profesyonelliğin getirdiği daha fazla sorumluluk alabilme, özgüven yüksekliği, kendini motive edebilme, zorluklarla başa çıkabilmelerinden kaynaklı olarak yorumlanabilir.

Araştırmada yaş (14-18), sınıf ve spor branşı değişkeni açısından katılımcıların spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Uzgur (2020), tarafından yürütülen çalışmada yaş grupları arasında spora bağlılık ana boyut ile zindelik, adanmışlık ve içselleştirme alt boyutlarında anlamlı bir

farklılık görülmemiştir. Bu çalışma sonucu elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir. Diğer yandan Siyahtaş vd., (2020), tarafından yapılan çalışmada sporcuların yaşlarının artmasıyla spora bağlılık durumlarının azaldığı, negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Ek olarak Johnson (2017), tarafından yürütülen çalışmada da sporcuların yaşları ile spora bağlılık durumları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu çalışmalardan yola çıkarak spora ne kadar erken başlanırsa bağlılığında o kadar geliştiği ve spora başlama yaşının okulöncesi dönemden itibaren bireylere kazandırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Arıkan ve Yazıcı (2022), tarafından yapılan çalışmada branş bazında spora bağlılık durumları incelenmiş, toplam puan, adanmışlık ve coşku alt boyutlarında anlamlı farklılık belirlenmiştir. Siyahtaş vd., (2020), yürüttüğü çalışmada ise bireysel olarak spor yapan bireylerin takım içinde katıldığı branşa göre spora bağlılıklarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Literatürde öz yeterlik kapsamında yürütülen diğer çalışmalar incelendiğinde ise Diotaiuti (2017), tarafından yapılan çalışmada yaşa göre bireylerin öz yeterlik algılarında bir artış görülmekle birlikte; Güven (2008); Willemse (2008); Carroll et al. (2009), Özkan (2019) tarafından yapılan çalışmalarda ise yaşa göre bireylerin öz yeterlik düzeylerinde anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Öncü (2012); Aytaç vd. (2022), tarafından yapılan çalışmalarda sınıf değişkenine göre öz yeterlik durumları arasında anlamlı farklılık bulunurken, Aktürk (2013), tarafından yapılan çalışmada ise sınıf değişkenine göre öz yeterlik durumları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Araştırmada gelir düzeyine göre bireylerin spora bağlılık toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilirken, sporcu öz yeterlik toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Gelir düzeyi düşük ve orta olduğunu beyan eden bireylerin yüksek gelirli bireylere göre spora bağlılık toplam ve alt boyut toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç maddi durumu orta ve düşük olan kişilerde, spordan maddi kazanç elde etmelerinden kaynaklı olarak spora bağlılık düzeylerinin de yüksek olması durumuna etki ettiği şeklinde yorumlanabilir. Çalışma bulgularıyla örtüşen veya farklılık gösteren diğer araştırmalar incelendiğinde örneğin; Uzgur (2021), tarafından yapılan çalışmada gelir düzeyleri açısından spora bağlılık durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı gözlemlenirken; Çeliker (2021), tarafından yürütülen çalışmada gelir düzeyi düştükçe spora bağlılığın arttığı; Ermisket (2022)'in yürüttüğü çalışmada gelir düzeyi arttıkça spora bağlılık alt boyutlarından adanma ve içselleştirmenin arttığı saptanmıştır. İlâveten Aktürk

(2013); Sakarya (2013); Balyan (2009); Çelik (2013); Vardarlı (2005) tarafından yürütülen çalışmalarda ise gelir durumunun yüksek olması ile öz yeterlik durumları arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Farklı görüş olarak Aykaç vd., (2022), Doğaner vd., (2020) tarafından bireylerin öz yeterlik durumlarının araştırılmasına yönelik yapmış oldukları çalışmada gelir düzeyinin öz yeterlik durumu üzerinde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul içi sportif faaliyetlere katılan bireylerin spora bağlılık ve sporcu öz yeterlik toplam puanları arasında pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bir başka ifade ile bireylerin spora bağlılık düzeyi arttıkça, sporcu öz-yeterlilik toplam puanlarında bir artış olması beklenmektedir. Öcal ve Koçak (2010), tarafından okul içi sportif faaliyetlere katılan bireylerin okul içi sportif faaliyetlere katılmayan bireylere göre daha sosyal ve dışa dönük oldukları sorumluluklarının farkında oldukları, kültürel ve duygusal açıdan daha dengeli oldukları sonucunu elde etmişlerdir. Martin et al. (2015), tarafından yapılan çalışmada istekli ve azimli bireylerin spora bağlılıklarının daha gelişmiş olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Siyahtaş vd. (2020), tarafından bireysel ve takım sporlarına katılan bireyler üzerine yapmış oldukları çalışmada bireysel sporlara katılan bireylerin takım sporlarına katılan bireylere göre spora bağlılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca Alıncak vd., (2015), tarafından yapılan çalışmada bireysel sporlara katılan bireylerin takım sporlarına katılan bireylere göre stresle başa çıkma durumlarının daha yüksek olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra Tasaddoghi (2013), tarafından bireysel sporla uğraşan bireylerin takım sporlarıyla ilgilenen bireylere oranla stresle başa çıkma durumlarının daha yoğun olduğu ve problem odaklı başa çıkma durumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sporun yaşam kalitesini arttırdığı, bedensel ve zihinsel olarak gelişime katkısı olduğu açıktır. Özellikle erken yaşlarda çocukların spora yönlendirilmesi önem arz etmektedir. Spor faaliyetlerinin boş zaman uğraşı olarak değerlendirilmesinin önüne geçilmeli ve yetenekli kişiler ilgili branşlara yönlendirilerek profesyonel anlamda yetişmesi sağlanmalıdır. Beden eğitimi ve spor, genel eğitimin bir parçası olarak düşünülmelidir. Dolayısıyla bu çalışmanın genel sonucuna bakıldığında; spora bağlılık düzeyi arttıkça, sporcu öz-yeterlilik düzeyinde de bir artış beklenmektedir. Sporun kişilerde iletişim, özgüven, kendini ifade edebilme, sosyalleşme vb. hususlarda katkısı bilinmektedir. Bu bağlamda öncelikli olarak spor kültürünün toplumda oluşturulması, ailelerin bilinçlendirilmesi, okullarda bu kapsamda projelerin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Tüm bunlardan yola çıkarak çalışma kapsamında aşağıda önerilere yer verilmiştir.

- Amatör olarak sporla ilgilenen bireylerin spora bağlılık ve öz yeterlik durumlarını arttırmak amacıyla teşvik edici (maddi kazanç, takdir etme) tedbirler alınmalıdır.
- Kadın bireylerin spora bağlılık durumunu arttırmak için toplumun bu konuda bilinçlenmesi ve medyada kadın sporculara daha fazla yer verilmesi gerekmektedir.
- Kişilerin erken yaşlarda yeteneklerinin keşfedilmesi ve ilgili branşlara yönlendirilmesi gerekmektedir.
- Sporcu bağlılığını ve öz yeterlik düzeyini arttırmak amacıyla antrenörlerin bireysel antrenman planlaması yaparak sporcuların antrenmanları özümsemesi sağlanmalıdır.
- Okullarda aileler okul dışı sportif faaliyetlere ilişkin bilinçlendirilmeli, öğrencilerin ilgili branşlara yönlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Bu kapsamda çalışma planlayacak olan araştırmacıların derinlemesine bilgi edinmek amacıyla karma çalışmalar (nitel-nicel) yürütmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Açak, M. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*. Morpa Kültür Yayınları Ltd. Ş. İstanbul, S.9.
- Alıncak, F. Abakay, U. (2015). Ferdi ve Takım Sporlarıyla Uğraşan Bireylerin Strese Karşı Koyabilme Düzeylerinin Karşılaştırması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 3(16), 333-345.
- Arıkan, A. N, Yazıcı, N. A, (2022). Sporcuların Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi: Takım Sporları Üzerine Kesitsel Bir Analiz. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*.
- Arseven, A. (2016). Öz Yeterlilik: Bir Kavram Analizi. *International Periodical For The Languages, Literature and History Of Turkish Or Turkic*, Volume 11/19, P. 63-80
- Aşkar, P., Umay, A. (2001). İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Bilgisayarla İlgili Öz Yeterlilik Algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-8
- Aykaç, K. Y. , Yetiş, Ü. & Öz, K. A. (2022). Spor Lisesi Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, Akademik Spor Araştırmaları Özel Sayısı, 953-965.
- Azar A. (2010). Ortaöğretim Fen Bilimleri ve Matematik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlilik İnançları, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 12, 2010, 235–252
- Azboy, O., Erer, O., Oymak, Ö., Tunç, Ö. (2012). Spor Psikolojisi. *Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları*.
- Babic, V., Sarac, J., Missoni, S. ve Sındık, J. (2015). Athletic Engagement And Athletic Identity İn Top Croatian Sprint Runners. *Coll, Antropol*, 3, 521-528.
- Balyan, M. (2009). İlköğretim 2.Kademe ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları, Sosyal Beceri ve Öz Yeterlilik Düzeylerinin Karşılaştırılması. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Anabilim Dalı, İzmir.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundation of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs. NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1994). Self-Efficacy. In V. S. Ramachandran, *Encyclopedia of Human Behavior*. *New York: Academic Press*.
- Bandura, A. (2001). Socialcognitivetheory: An Agentiveperspective. *Annualreview of Psychology*, 52(1), 1-26
- Bandura, A. (2002). Social Cognitive Theory İn Cultural Context. *Applied Psycho-Logy*, 51(2), 269-290

- Barker, J. B. Jones, M.V. Greenlees, I. (2013). Using Hypnosis To Enhance Self-Efficacy In Sport Performers, *Journal Of Clinical Sport Psychology*, 7, 228-247
- Bosscher, R. J. Smit, J. H. (1998). Confirmatory Factor Analysis Of The General Selfefficacy Scale, *Behaviour Research And Therapy*, 36, 339-343.
- Bucher, A. & Deborah, A. (1987). *Foundation Of Physical Education And Sport Times*. New York; Mirror/Mosby College Publishing.
- Byun S, Ruffini C, Mills JE, Douglas A.C, Niang M. (2009). Internet Addiction: Metasynthesis of 1996-2006 Quantitative Research. *Cyberpsychology & Behavior*, 12(2), 203-207.
- Canpolat, A.M., Çetinkalp, Z. K. (2011). İlköğretim II. Kademe Öğrenci Sporcuların Başarı Algısı ve Öz Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki; *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*; 13 (1); 14–19.
- Carroll, A., Houghton, S., Wood, R., Unsworth, K., Hattie, J., Gordon, L., & Bower, J. (2009). “Self-Efficacy And Academic Achievement In Australian High School Students: The Mediating Effects of Academic Aspirations And Delinquency”. *Journal Of Adolescence*, 32, 797–817.
- Coakley, Joy J. (1986). *Sport In Society, Issues And Controversies*, College Publishing, Santa Clara.
- Çelik, D. (2013). Üstün Zekalı Olan ve Olmayan Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik ve Akademik Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Üstün Zekalıları Eğitimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Çelikkaya, H. (2014). Eğitim Bilimlerine Giriş. Eğitimcilik ve Öğretmenlik. *Nobel Yayınları*. Ankara, 19-24,
- Çeliker İ. (2021). Elit Güreşçilerin Spora Bağlılık Düzeyleri ile Kulüp Antrenörlerinin Etik Liderlik ve Etik Dışı Davranışlarına İlişkin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bayburt Üniversitesi.
- Çetinkalp, Z., & Turksoy, A. (2011). Goal Orientation and Self-Efficacy As Predictors of Male Adolescent Soccer Players' Motivation To Participate; *Social Behavior & Personality; An International Journal*; 39(7), 925-934.
- Çoban, B, Ünveren, A. (2007). Sınıf Öğretmenleri, Beden Eğitimi Öğretmenleri, Stajyer Öğrenciler ve Öğretim Elemanları için Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, *Nobel Yayınları*, Ankara, 3-4.
- Çubukçu, Z., ve Girmen, P. (2007). Öğretmen Adaylarının Sosyal Öz Yeterlik Al-Gılarının Belirlenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1).
- Dağ, R. (2022). Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Üst Biliş Düşünme Becerileri, Akademik Öz Yeterlikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Aksaray.

- Dalkıran, O. Tuncel, F. (2007). Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Seçmeli Ders Olarak İşlenmesinin Öğrenciler Gözüyle Değerlendirilmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (1) , 37-42.
- Devecioğlu, S, Çoban, B, Karakaya, Y, E. (2011). Türkiye’ de Spor Eğitimi Sektörünün Görünümü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yaz 2011, 9 (3), 627-654
- Doğan O, (2015). *Spor Psikolojisi*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Dönmez, K,H. (2018). Sosyal Öz Yeterlik ile Problem Çözme İlişkisi, Spor Yayınevi ve Kitapevi, Ankara, 12.
- Diotaiuti P., Falese L., Mancone S., Purromuto F. (2017). A Structural Model Of Self-Efficacy İn Handball Referees. *Frontiers İn Psychology*. 8, 8-11.
- Ergün, M. (2007). *Eğitimin Felsefi Temelleri*. Eğitim Bilimine Giriş.
- Erkal, M. (1982). *Sosyolojik Açıdan Spor*. Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Erkal, M. (1983). *Sosyoloji*, Der Yayınları. İstanbul.
- Ermisket, T. (2022). Amatör Basketbolcularda Görev ve Ego Yönelimleri ile Spora Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi.
- Eyüboğlu, E. (2012). Spor Yapan ve Yapmayan 12-14 Yaş Arası Ergenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi,
- Fişek, K. (1985). *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi*. Gerçek Yayınevi, İstanbul.
- Gallahue, D. (1982). Phases and Stages of Motor Development. In D. Gallahue (Ed.), *Understanding Motor Development İn Children* (First Edit, Pp. 135–254). New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Guillén, F. And Martínez-Alvarado, J. R. (2014). The Sport Engagement Scale: An Adaptation of The Utrecht Work Engagement Scale (UWES) For The Sports Environment. *Universitas Psychologica*. 13(3), 975-984.
- Güven, E. D. (2008). Bir Hazır Giyim İşletmesinde Çıraklık Eğitimi Kapsamında Çalışan Ergenlerin Öz Yeterlik İnançlarının Kimlik, Sosyal Karşılaştırma Eğilimi ve Demografik Değişkenler Bağlamında İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güney, L. G., Uzun, A. P. D. M., İmamoğlu, O. (2021). Spora Bağımlılığın Değişik Faktörlere Göre Araştırılması. *Proceedings Book*.
- Hankonen, N., Absetz, P., Ghisletta, P., Renner, B., & Uutela, A. (2010). Gender Differences İn Social Cognitive Determinants Of Exercise Adoption; *Psychology & Health*; 25(1), 55-69.

İkizler, H. C. (1993). Sporda Başarıyı Etkileyen Psikolojik Faktörler ve Psikolojik Antrenman (Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey).

İnal A, N. (2003). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

İnal, A. N. (2014). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

İnternet: Aktürk, Ü. Aylaz, R. (2013). Bir İlköğretim Okulundaki Öğrencilerin Öz Yeterlilik Düzeyleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi ,6 (4), 177-183 . Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Deuhfed/Issue/46812/587026>. Son Erişim Tarihi: 20.03.2023.

İnternet: Bandura, A. (2012). On The Functional Properties of Perceived Self-Efficacy Revisited. J Management. 38(1): 9–44. <https://doi.org/10.1177/0149206311410606>. Son Erişim Tarihi: 20.03.2023.

İnternet: Doğaner S., Görmüş M., Kılıç M. Ö. (2020). Sporcu Kimliği ile Öz Yeterlilik Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(69) Doi: <http://dx.doi.org/10.17719/Jisr.2020.4058> Son Erişim Tarihi: 22.03.2023.

İnternet: Feltz D. L And Weiss M. R. Developing Self-Efficacy Through Sport. J Phys Educ Recr Dance. (1982). 53(3):24–36. <https://doi.org/10.1080/07303084.1982.10629341>. Son Erişim Tarihi: 25.03.2023.

İnternet:Güven, P. Ö. Öncü, A. E. (2006). Beden Eğitimi ve Spora Katılımda Aile Faktörü . *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* , 10 (10) , 81-90 . Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Spced/Issue/21098/227221> Son Erişim Tarihi: 07.03.2023.

İnternet: Koçak, Ç. V. (2020). Athlete Self-Efficacy Scale: Development and Psychometric Properties. *Baltic Journal of Health And Physical Activity*, (1), 41-54. <https://doi.org/10.29459/BJHPA.2020.Suppl.1.05>. Son Erişim Tarihi: 02.04.2023.

İnternet: Özgün, A. , Türkmen, M., Ayhan, B. (2021). Sporcuların Covid-19'a Yakalanma Kaygısı ve Spora Bağlılık Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi . *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 298-315. Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Intjces/Issue/64208/946195> Son Erişim Tarihi: 04.04.2023.

İnternet: Pajares, F. (2002). Overview of Social Cognitive Theory and Self-Efficacy, <http://www.emory.edu/EDUCATION/Mfp/Eff.html>. Son Erişim Tarihi: 04.04.2023.

İnternet: Yetim, A. (2000). Sporun Sosyal Görünümü . *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63-72. Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Gbesbd/Issue/27963/298406>. Son Erişim Tarihi: 17.03.2023.

- Johnson, W.H. (2017). Sport Specialization Status and Athlete Burnout, Engagement and Motivation. The Masters of Sciences In Kinesiology, Sport and Exercise Psychology Option. East Carolina University.
- Kaplan, A., Kaynak, K. (2022). Kadın Voleybolcuların Spora Bağlılıkları ile Prososyal ve Antisosyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ulus Kinesyol Derg*, 3(2), 38-47.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kasım, K. Elma, C. (2009). *Eğitim Bilime Giriş*. Pegem Yayınları, Ankara.
- Kelecek, S., Göktürk, E. (2017). Kadın Futbolcularda Sporcu Bağlılığının Sporcu Tükenmişliğini Belirlemedeki Rolü. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. BÜSBİD*, 2(2).
- Kelecek S, Koruç, Z. (2018). Futbolcuların Güdüsel Yönelim ve Spora Bağlılık Düzeylerinin Sporcu Tükenmişliğini Belirlemedeki Rolü. *Baskent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 3(2).
- Kıroğlu, K. Elma, C. (2009). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Pegem Yayınları. Ankara.
- Locke, J. (2004). *Eğitim Üzerine*. Yeryüzü Yayınevi, Ankara.
- Lonsdale, C., Hodge, K. & Jackson, S.A. (2007a). Athlete Engagement: II. Development And Initial Validation of The Athlete Engagement Questionnaire. *Int J Sport Psychol*, 38, 471-492.
- Manktelow, S. R., Farrell, J. M., & McAuliffe, J. E. (2001). Gender Differences and Participation In Adolescent Sport Self-Efficacy And Self-Efficacy To Initiate Sport Participation; *Avante*; 7(1), 68-74.
- Martin, J. J., Byrd, B., Watts, M. L., Dent, M. (2015). Gritty, Hardy, and Resilient: Predictors of Sport Engagement And Life Satisfaction In Wheelchair Basketball Players. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 9(4), 345-359.
- Mercan, M. (2006). Öğretmenlerde Örgütsel Bağlılık Örgütsel Yabancılaşma ve Örgütsel Vatandaşlık. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Morris L, Sallybanks J, Willis, K. (2003). Sport, Physical Activity and Antisocial Behavior In Youth. Canberra, Australian Institute Of Criminology.
- Ogelman, H. G. (2016). *Öğrenme-Öğretme Kuramları ve Uygulamadaki Yansımaları*, Editör: Ekici, G., Pegem Akademi, Mart 2016, Ankara.
- Öcal, K. Koçak, M. S. (2010). Okul Sporlarının Orta Öğretim Öğrencilerinin Akademik Başarı ve Davranış Gelişimine Etkisi. *Mediterranean Journal Of Educational Research*, 7(1), 86-94.

- Öncü, H. (2012). Akademik Öz Yeterlik Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Nisan, 13(1):183-206.
- Özdenk, S. (2018). Beden Eğitimi ve Spor, Faydaları, Önemi ve Sınıflandırılması. *Physical Education and Sports, Benefits, Important and Classification*.
- Özkan, G. (2019). Üniversite Öğrencisi Kadın Futbolcuların Toplumsal Cinsiyet Algıları Le Sporcu Öz Yeterlilik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Aydın.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*. Bağırğan Yayınevi, Ankara.
- Öztürk, F. Şahin, S. K. (2007). Spor Yapan ve Yapmayan 9–13 Yaş Grubu Bireylerin Sosyal Yetkinlik Beklentisi Puanlarının Karşılaştırılması. *İlköğretim Online*. 6(3), 469–479.
- Kaplan, A. Kaynak, K. (2022). Kadın Voleybolcuların Spora Bağlılıkları ile Prososyal ve Antisosyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ulus Kinesyol Dergisi*, 3(2), 38-47.
- Sağlam, F. (2007). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Derslerinde Bilgi Teknolojisi Kaynaklarından Yararlanma Öz Yeterlilikleri ve Etki Algılarının Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Sakarya, Ö. (2013). Ergenlerin Ruhsal Belirtileri ile Duygusal Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, İzmir.
- Saygılı G. , Atay E. , Eraslan M. , Hekim M. (2015). Düzenli Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Kişilik Özellikleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 23(1): 161-170.
- Scanlan TK, Carpenter PJ, Simons JP, Schmidt GW, Keeler B. (1993). “An Introduction To The Sport Commitment Model”, *Journal Of Sport And Exercise Psychology*, 15(1): 1-15.
- Schaufeli, W.B., Salanova, M., González-Romá, V., Bakker, A.B. (2002). The Measurement Of Engagement And Burnout: A Two Sample Confirmatory Factor Analytic Approach. *Journal Of Happiness Studies*, 3(1), 71-92.
- Scanlan TK, Russell DG, Scanlan LA , Klunchoo TJ, Chow GM. (2013). Project On Elite Athlete Commitment (PEAK): IV. Identification of New Candidate Commitment Sources İn The Sport Commitment Model. *Journal of Sport And Exercise Psychology*. 35(5), 525-535.
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim; Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Sırgancı, G, Ilgar A. E. Ve Cihan, B. (2019). Spora Bağlılık Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(17), 171-182.
- Sivrikaya, M.H. ve Biricik, Y.S. (2019). Milli Takım Düzeyindeki Elit Kayakçıların Sporcu Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi, 2. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi.
- Siyahtaş, A. Tükenmez, A. G. A., Avcı, Ö. G. S., Yalçınkaya, Ö. G. B., & Çavuşoğlu, S. B. (2020). Bireysel ve Takım Sporu Yapan Sporcuların Spor Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Journal*,(Issn: 2630-631x), 6(34), 1310-1317.
- Silverman S. & Scrabis KA.(2004). A Review of Research On Instructional Theory İn Physical Education *International Journal of Physical Education*, 41, (1): 4-12.
- Steptoe, A. & Butler, N. (1996). Sports Participation and Emotional Well-Being İn Adolescents. *Lancet*, 347, 1789–1792.
- Sücüllü, U. (2019). Spora Bağlılık Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması ve Geçerlik Güvenirlik Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Şahin, S. (2016). *0-6Yaş Arası Çocukların Temel Gelişimsel Özellikleri: Fiziksel ve Sosyal-Duygusal Gelişim*. H. İ. Diken (Ed.), *Erken Çocukluk Eğitimi* (4.Baskı, Ss. 170–208). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Şahin, T. Güçlü, M. (2018). Sporcularda Psikolojik Dayanıklılığın Duygu Düzenleme Becerilerine Etkisi: Türkiye Korumalı Futbol 1. Ligi Oyuncuları Örneği. *Sportmetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(3), 204-216.
- Tasaddoghi, Z. (2013). The Styles of Coping With Stress İn Team and İndividual Athletes Based On Gender And Championship Level. *Annals Applied Sport Sciences*. 1(1), 23-27.
- Tamer, K. (1988). *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*, Ankara Üniversitesi Yayınları, No: 200, AÖFY No: 101, Eskişehir.
- Tepeli, K. (2012). *Motor (Hareket) Gelişimi*. In M. E. Deniz (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim* (4. Baskı, Ss. 91–124). Ankara: Maya Akademi.
- Uzgun, K. Pekel, H.A. Aydos, L (2021). Rekreasyonel Koşucuların Spora Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Aksaray University Journal Of Sport And Health Researches ASUJSHR*. 2021, Cilt: 2, Sayı: 1, Sayfa: 62-82.
- Uzgun K. (2020). Koşu Gruplarında Rekreatif Koşucuların Spora Bağlılık Düzeylerinin Belirlenmesi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Vardarlı, G. (2005). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Genel Öz Yeterlik Düzeylerinin Yordanması. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enst., Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D., İzmir.
- Yetim, A. (2019). *Sosyoloji ve Spor*. Gazi Kitapevi, Ankara.

- Yolcu, İ. (1992). ‘*Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Sporun Yeri ve Önemi*’, 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, 19-21 Aralık 1999 İzmir, MEB Basımevi, Ankara.
- Živković, M, Marković, M, Stamenković, M. (2013). Angažovanost Dece U Sportu Na Teritoriji Beograda. Glasnik Antropološkog Društva Srbije/Journal of The Anthropological Society of Serbia, 1(48), 129-136.
- Willemsse, M. (2008). Exploring The Relationship Between Self-Efficacy And Aggression In A Group of Adolescents In The Peri-Urban Town of Worcester. Unpublished Master of Art Thesis. University of Stellenbosch.

EKLER

EK-1. Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 09.11.2022-100837

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Bilim Etik Kurulu
Sosyal Bilimler Etik Kurulu

Sayı :E-30640013-108.01-100837
Konu : Etik Kurul

09.11.2022

REKTÖRLÜK MAKAMINA
Sayın Doç. Dr. Seda SABAH
Dr. Öğretim Üyesi

İlgi : 27.10.2022 tarihli ve 98460 sayılı yazı.

"Okul Spor Faaliyetlerine Katılan Öğrencilerin Spora Bağlılık Durumları İle Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi" adlı araştırmanız Sosyal Bilimler Etik Kurulu tarafından bilimsel araştırma etiği yönünden incelendi ve değerlendirildi. Konu ile ilgili kurul görüşü ektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Doç. Dr. Songül KEÇECİ KURT
Etik Kurul Başkanı

Ek:

- 1- Doç. Dr. Seda Sabah Başvuru Değerlendirme (1 Sayfa)
- 2- Etik Kurul (13 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :B55BA1P2P4 Pin Kodu :21472

Belge Takip Adresi :
<https://turkiye.gov.tr/abdTeK=5544&uD=B55BA1P2P4&u=100837>

Adres: Akbılek Mah. Mehmet Yazıcıoğlu Cad. No:7 Merkez/Amasya
Telefon:2600060 Faks:2600059
e-Posta: genelsekretarlik@amasya.edu.tr Web: <http://www.amasya.edu.tr/dar/etik-kurul/bilin-etik-kurulu.aspx>
Kep Adresi: amasyauniversitesi@bta01.kep.tr

Bilgi için: Devret AĞHAL
Unvanı: Etik Kurul Üyesi

Tel No: 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-2. Etik Kurul Kararı

	AMASYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ETİK KURUL DEĞERLENDİRME FORMU
---	---

Araştırmanın Başlığı : Okul Spor Faaliyetlerine Katılan Öğrencilerin Spora Bağlılık Durumları ile Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi	
Başvuru Formunun Etik Kurula geldiği tarih	27.10.2022
Başvuru Formunun Etik Kurulda incelendiği tarih	01.11.2022
Karar tarihi	01.11.2022

SONUÇ

1.	☒ Kabul
2.	☐ Düzeltme gereklidir: Etik sorun olabilecek sorular/maddeler, sözcükler ya da unsurlar bulunmaktadır. Açıklama:
3.	☐ Red Gerekçe, Görtüş, Tavsiye ve Açıklamalar:

Başvuru dosyasının incelenmesinde hazır bulunan ve araştırmayla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunmayan Etik Kurul başkan ve üyelerinin ad,soyad ve imzaları.

(Başkan)
Doç. Dr. Songül KEÇECİ
KURT

(Üye-Bşk Yardımcısı)
Doç. Dr. Fatih CAN

(Üye-raportör)
Doç. Dr. Melike BAŞ

(Üye)
Doç. Dr. Kürşat EFE

(Üye)
Doç. Dr. Davut AĞBAL

KYT-FRM-126/00

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-3. İl Milli Eğitim Müdürlüğü Anket İzni

T.C.
AMASYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-47613789-44-69949409
Konu : Tez Çalışması Kapsamında
Araştırma, Anket İzni Hk.

06.02.2023

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Valilik Makamının 03.02.2023 tarih ve E-47613789-44-69909720 sayılı Onayı.

Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programı 227901035 numaralı öğrencisi Esra KAVAK'ın, Doç. Dr. Seda SABAH'ın danışmanlığında hazırladığı "Okul içi sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin spora bağlılık ve öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi" konulu çalışması kapsamında 15.02.2023-15.04.2023 tarihleri arasında İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ekte bilgileri sunulan ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilere, belirtilen anketi uygulayabilmek için talep edilen iznin verildiğine dair ilgi Onay ekte gönderilmiş olup gerekli duyuların yapılması, araştırmanın <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdKATgYx6EZQOeKt5UGAXDvoQU1b49craa1DDcVm0Q9xWmc1w/viewform> online adresinden uygulanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

Mehmet TÜRKMEN
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: İlgi Yazı ve Ekleri (33 Sayfa)

Dağıtım:

- Alptekin Anadolu Lisesi Müdürlüğüne
- Macit Zeren Fen Lisesi Müdürlüğüne
- Amasya Sabuncuoğlu Şerefeddin M.T.A.L. Müdürlüğüne
- 12 Haziran A.L. Müdürlüğüne
- Şehit Ferhat Erkin Spor Lisesi Müdürlüğüne

Bilgi: Amasya Üniversitesi Rekrörlüğüne
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Adres : Hisarpaşa Mah. İstasyon Cad. No: 72 Merkez/AMASYA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-dhy5>

Telefon No : (0358) 211 04 00/2041

E-Posta : mgc05@meb.gov.tr

Keşif Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için : Ahmet D.DURMUŞ

Unvan : Müdür

İnternet Adresi : Faks : (0358) 218 50 31

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. <https://evrka.orgu.meb.gov.tr/adresiz/e0b0-0da1-3d30-accf-5228> kodu ile teyit edilebilir.

- İlde Hatun M.T.A.L. Müdürlüğüne
- Amasya Lisesi Müdürlüğüne
- Amasya Borsa İstanbul M.T.A.L. Müdürlüğüne
- Şehit Ahmet Özsoy A.İ.H.I. Müdürlüğüne

EK-4. Spora Bağlılık Ölçeği

Spora Bağlılık Ölçeği

Aşağıda belirtilen ifadeler spora bağlılığınız ile ilgilidir. 1-5 arasında derecelendirilen bu ölçekte, size en uygun gelen cevabı işaretleyiniz.

		Hemen Hemen Hiç	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Hemen hemen her zaman
1	Uzun süre antrenman yapabilirim	1	2	3	4	5
2	Antrenmanıma düzenli olarak devam ederim.	1	2	3	4	5
3	Antrenman yaparken kendime meydan okurum	1	2	3	4	5
4	Antrenman yapmak için istekliyim.	1	2	3	4	5
5	Yaptığım spordan gurur duyarım.	1	2	3	4	5
6	Antrenman sırasında kendimi fiziksel olarak enerjik hissederim.	1	2	3	4	5
7	Sabah kalktığımda antrenman yapmak için sabırsızlanırım.	1	2	3	4	5
8	Antrenman yaparken kendimi güçlü hissederim.	1	2	3	4	5
9	Yaptığım spor benim için anlam doludur.	1	2	3	4	5
10	Antrenman yaparken kendimi kaptırırm.	1	2	3	4	5
11	Antrenman sırasında konsantre olmak beni mutlu eder.	1	2	3	4	5
12	Antrenman yaparken kendimi farklı bir dünyada hissederim.	1	2	3	4	5
13	Antrenman yaparken etrafımda olanların farkında olmam.	1	2	3	4	5
14	Antrenmanımı özümserim.	1	2	3	4	5
15	Antrenman sırasında zamanın nasıl geçtiğini anlamam.	1	2	3	4	5

Ölçek hem üç hem de tek faktörlü olarak kullanılabilir.

Tek faktörlü yapı için ölçekten alınabilecek en düşük puan 15 en yüksek puan 75'dir.

Üç faktörlü yapı için;

Zinde olma: 1-2-6-7-8. Maddeler; alınacak en düşük puan 5 en yüksek 25

Adanma: 3-4-5-9-12. Maddeler; alınacak en düşük puan 5 en yüksek 25

İçselleştirme: 10-11-13-14-15. Maddeler; alınacak en düşük puan 5 en yüksek 25

EK-5. Spora Bağlılık Ölçek İzni

EK-6. Sporcu Öz yeterlik Ölçeği

Boyutlar	Sporcu öz yeterliklerinize ilişkin inanç düzeyinizi aşağıdaki ifadeler doğrultusunda işaretleyiniz. Sporcu olarak:	Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
		1	2	3	4	5
Spor Dalı Yeterliği	1.Spor dalımın gerektirdiği fiziksel uygunluğa sahibim.					
	2.Spor dalımın gerektirdiği motor becerilere sahibim.					
	3.Spor dalımın gerektirdiği teknik becerilere sahibim.					
	4.Karşılaşmada/yarışmada bireysel ve takım taktiklerini başarıyla uygulayırım.					
Psikolojik Yeterlik	5.Kendimi motive ederim.					
	6.Takım arkadaşlarımla motive olmalarına yardımcı olurum.					
	7.Üzerimde baskı oluşturan zorluklar ile başa çıkarırım.					
	8.Duygularımı kontrol ederim.					
Profesyonel Düşünce Yeterliği	9.Sağlığımı korumaya özen gösteririm.					
	10.Performans hedeflerime ulaşmak için özverili çalışırım.					
	11.Performansımı olumsuz etkilememesi için yaşamımı düzenlerim.					
	12.Performansımı korumak için sezon içinde ve sezon dışında bireysel antrenman yaparım.					
Kişilik Yeterliği	13.Spor alanındaki paydaşlarımla etkili işbirliği yaparak uyum içinde çalışırım.					
	14.Sportif erdeme (fair play) uygun davranırım.					
	15.Öz güvenim yüksektir.					
	16.Karşılaşmada/yarışmada sorumluluk alırım.					

EK-7. Sporcu Öz yeterlik Ölçek İzni

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Esra KAVAK

Doğum Yeri:

Doğum Tarihi:

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, 1999-2004, Burdur

Yüksek Lisans Öğrenimi: Amasya Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, 2014-2023, Amasya

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce (orta derece)

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl:

Oğuzlar İlköğretim Okulu/Çorum. 2006-2008

Damlaçimen Ortaokulu- Amasya. 2008-2010

Amasya Anadolu Öğretmen Lisesi. 2010-2014

Sabuncuoğlu Şerefeddin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi. 2014-2020

Osman Yıldırım Zihinsel Engelliler Okulu. 2020-2023

İLETİŞİM BİLGİLERİ

E- mail:

ORCID ID: